

Škola za roditelje - dobrobit za djecu

Pehar Buršić, Katerina

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:340098>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-23**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

KATERINA PEHAR BURŠIĆ

ŠKOLA ZA RODITELJE – DOBROBIT ZA DIJETE

Diplomski rad

Pula, 2024.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

KATERINA PEHAR BURŠIĆ

ŠKOLA ZA RODITELJE – DOBROBIT ZA DIJETE

Diplomski rad

JMBAG: 0303042417, redoviti student

Studijski smjer: Sveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski Učiteljski studij

Predmet: Obiteljska pedagogija

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Znanstvena grana: Opća pedagogija

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Marina Diković

Pula, 2024.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana _____, kandidatkinja za magistricu _____ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu
Jurja Dobrile

u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom

_____ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

Sadržaj

Uvod	1
1. Odgoj.....	2
1.1. Značajke odgoja, čimbenici odgoja i odgojne sredine.....	2
1.2. Odgoj u širem i užem smislu	3
1.3. Podjela odgoja prema odgojnim područjima, dobi odgajanika i s obzirom na mjesto i vrijeme realizacije	3
1.4. Teorije odgoja.....	4
1.4.1. Teorije čovjekove osobnosti.....	4
1.4.2. Teorije odgoja kroz povijest	5
1.5. Osobine odgajatelja.....	5
2. Odgoj u obitelji.....	7
2.1. Utjecaj sredine na dijete	7
2.2. Obitelj i uvjeti za odgoj u obitelji	7
2.3. Vrste obitelji	8
3. Roditeljstvo.....	10
3.1. Cilj i zadaće odgoja/roditelja	10
3.1.1. Uloga majke u odgoju	11
3.1.2. Uloga oca u odgoju	11
3.2. Stilovi odgoja / stilovi roditelja	12
3.3. Tradicionalno i moderno roditeljstvo	15
4. Obrazovanje roditelja.....	17
4.1. Važnost osobnog razvoja roditelja	17
4.2. Vrste edukacija za roditelje	17
4.2.1. Tečajevi za roditelje i treninzi za roditelje	18
4.2.2. Certificirani savjetnici za roditelje	19
4.2.3. Radionice za roditelje.....	20
4.2.4. Stručna literatura	21
4.2.5. Ostali programi za roditelje u svijetu.....	24
4.2.6. Ostali oblici podrške roditeljima u Republici Hrvatskoj	25
5. Suradnja roditelja s odgojno-obrazovnim djelatnicima	26
5.1. Vrste suradnje roditelja i odgojno-obrazovnih djelatnika	26
5.2. Čimbenici za uspješno partnerstvo	27
6. Metodologija istraživanja.....	28

6.1. Cilj istraživanja	28
6.2. Problemi istraživanja	28
6.3. Instrumenti istraživanja	28
6.4. Uzorak	28
6.5. Postupak istraživanja	29
6.6. Analiza i obrada podataka	29
6.7. Rezultati istraživanja i rasprava	29
6.7.1. Mišljenja učitelja i stručnih suradnika škole o mogućnostima edukacija roditelja o odgoju djece	29
6.7.1.1. Mišljenja učitelja i učiteljica osnovnih škola te stručnih suradnika i suradnica o neprimjerenim načinima odgoja u obitelji.....	29
6.7.1.2. Mišljenja učitelja i učiteljica osnovnih škola te stručnih suradnika i suradnica o usporedbi tradicionalnog i modernog odgoja u obitelji.....	32
6.7.1.3. Mišljenja učitelja i učiteljica osnovnih škola te stručnih suradnika i suradnica o načinima edukacije o odgoju u školi i njihovim prijedlozima edukacija o odgoju za roditelje..	34
Zaključak	39
Popis literature:	41
Prilozi	45
Sažetak	47

Uvod

Pedagogija je znanost koja proučava odgoj. Grana pedagogije – obiteljska pedagogija proučava odgoj u obitelji. Odgoj je pojam koji je radi svoje složenosti i mnogobrojnih čimbenika koji na njega utječu, objašnjen na mnogo različitih načina. Razni su čimbenici koji na odgoj utječu kao i zadaci i cilj koje odgoj ima.

Odgoj se može ostvarivati na raznim mjestima, a ovaj diplomski rad iznosi što znači pojam obiteljskog odgoja, obitelji, i roditeljstva te na koje sve načine roditelji mogu steći znanja o odgoju svoje djece i surađivati s odgojno-obrazovnim djelatnicima škole.

U ovome radu govori se o važnim odrednicama odgoja, podjeli i teorijama odgoja, te najvažnije od svega, ulozi odgajatelja odnosno roditelja. Drugo poglavlje govori o odgoju u obitelji i koji su uvjeti za odgajanje u obitelji. U trećem poglavlju objašnjava se pojam roditeljstva, tko su roditelji i njihove zadaće tijekom obiteljskog odgoja. Osim toga, navode se i stilovi odgoja i roditelja, te razliku koja postoji u modernom i tradicionalnom roditeljstvu. U poglavlju o obrazovanju roditelja navodi zašto je važno da roditelji porade na svom osobnom razvoju i vrste edukacija koje roditelji mogu pohađati kako bi unaprijedili i poboljšali odgoj svog djeteta. Osim pohađanja takvih edukacija roditelji se mogu educirati i kroz stručnu literaturu namijenjenu tematici odgoja ali i osobnog razvoja roditelja. Predzadnje poglavlje sastoji se od prijedloga za poboljšanje edukacija za roditelja i radi čega je potrebno poboljšati ih.

Osim teorijskog dijela diplomskog rada, provedeno je istraživanje o mogućnostima edukacije roditelja o odgoju djece. Tijekom istraživanja prikupljena su mišljenja o edukacijama i radionicama zastupljena od strane učitelja, učiteljica, stručnih suradnika i suradnica u osnovnim školama u Puli i okolici. Istraženo je kakva su iskustva ispitani učitelji i učiteljice, stručni suradnici i suradnice imali u radu s djecom i roditeljima.

1. Odgoj

Odgoj je u središtu proučavanja pedagogije. Kroz povijest su taj pojam opisivali mnogi znanstvenici i filozofi poput Platona, Aristotela, Komenskog, Herbarta, Deweya i mnogih ostalih. Prema autoru Stevanoviću (2002:9) „Odgoj je ukupnost interkomunikacija i interpersonalnih odnosa kojim se odgovarajućim sadržajima, sredstvima, oblicima i metodama doprinosi tjelesnom, intelektualnom, stvaralačkom, estetskom, radnom i etičkom razvoju ličnosti.“

Radi složenosti pojma odgoj i složenosti samog procesa odgoja, postoje razne podjele odgoja, mjesta na kojima se odgaja, načina na koje se odgaja i još mnogo raznih čimbenika koji na odgoj utječu. Dva su subjekta u procesu odgoja, odgajnik, osoba koju se odgaja, i odgajatelj, osoba koja odgaja.

Od pojma odgoj razlikuju se i neki pojmovi koji su odgoju srodni, kao što su pojmovi njega, zaštita ili skrb, zbrinjavanje, inkulturacija, socijalizacija te personalizacija. Često navedene pojmove neki koriste umjesto pojma odgoj ili ga poistovjećuju s odgojem ali su oni samo uključeni u odgoj i samo su dio tog procesa (Vukasović, 2001).

1.1. Značajke odgoja, čimbenici odgoja i odgojne sredine

Stevanović odgoj opisuje i kao proces i kao rezultat, odnosno proizvod, te napominje kako se odgoj uvijek realizira s namjerom, što je prva bitna značajka odgoja. Osim što je odgoj namjerna djelatnost, prvenstveno je društvena i generacijska pojava. Prema tome svaka osoba odgaja se ili je odgajana u nekoj određenoj sredini i čini spoj između više generacija ljudi (Stevanović, 2002).

Odgojne sredine čine predškolske ustanove, obitelj, škola, skupine vršnjaka, proizvodne sredine, mediji i sredine slobodnog vremena (Rosić, Zloković, 2002). Odgoj može biti intencionalni ili funkcionalni. Intencionalni odgoj je odgoj koji je namjeran, planiran i svrhovit, dok je funkcionalni odgoj nenamjeran i na odgajnika utječe slučajno i nekontrolirano a ponekad i na negativan način (Stevanović, 2002). Intencionalne odgojne sredine čine škola i obitelj te je njihova osnovna djelatnost odgoj. Funkcionalne čine socijalno okruženje i ustanove u kojima se neintencionalno ostvaruje proces odgoja (Rosić, Zloković, 2002).

1.2. Odgoj u širem i užem smislu

Vukasović opisuje i odgoj u širem i užem smislu. Prema autoru, odgoj u širem smislu obuhvaća tri bitne zadaće odgoja: odgojni, funkcionalni i materijalni zadatak. Odgojni zadatak je proces u kojem se odgajaniku razvija ličnost te osobnosti, socio-emocionalni život i slično. U procesu funkcionalnog odgoja razvijaju se tjelesne sposobnosti i intelektualne, dok u procesu materijalnog odgojnog zadatka spadaju tri važne sastavnice odgoja – znanje, navike i vještine. Prema autoru Vukasoviću (2001:46) „pojam odgoja u užem značenju usmjeren je na izgrađivanje i oblikovanje osobnosti i karaktera, na ostvarivanje onih pozitivnih ljudskih osobina zbog kojih poštujemo određene osobe.“

1.3. Podjela odgoja prema odgojnim područjima, dobi odgajanika i s obzirom na mjesto i vrijeme realizacije

Svaki čovjek ima neka važna obilježja i određenja pa se odgoj može podijeliti i s obzirom na to postoji pet odgojnih područja: tjelesni, intelektualni, moralni, estetski i radni odgoj.

Prema Vukasoviću (2001:81) „zdrav, čvrst i otporan organizam je osnova i preduvjet svakog daljnjeg razvitka – intelektualnog, moralnog, estetskog i radnog“. Tjelesni odgoj je pretpostavka za ostala odgojna područja. Tjelesni odgoj je temeljno odgojno područje, te kao takvo ima svoje zadatke – zdravstveni zadatak, obrazovni, odgojni i rekreativni zadatak koji se ostvaruju i razvijaju u obitelji, predškolskim ustanovama, školama ali i na mnogim ostalim mjestima i organizacijama kojima je cilj promicanje tjelesnog odgoja.

Intelektualno odgojno područje odnosi se na pravilan razvoj intelektualnih sposobnosti i njegovi su zadaci usvajanje novih znanja, formiranje umijeća i navika, razvijanje intelektualnih snaga i sposobnosti, ovladavanje kulturom intelektualnog rada i oblikovanje odlika osobnosti. Svrha i smisao zadanog odgojnog područja je promicanje temeljne vrijednosti čovjeka, odnosno dobrote u društvenom životu. Postoje tri etape moralnog odgoja u kojima se on usvaja i formira. Prva je formiranje moralne spoznaje, zatim se formiraju moralna uvjerenja a naposljetku dolazi i do moralnog ponašanja i djelovanja.

Estetsko područje odgoja odnosi se na razvijanje i predočavanje pojma „ljepote“, što je sastavni dio skladnog razvitka osobnosti. Autor Vukasović navodi kako su temeljna svrha i zadaci estetskog odgoja razvitak sposobnosti i uočavanja lijepog, formiranje sposobnosti estetskog doživljavanja, izgrađivanje stvaralačkih estetskih sposobnosti te njegovanje sposobnosti estetskog vrednovanja. Osim u obitelji, ovo odgojno područje može se efikasno razvijati i u vrtićima, školama i mnogim drugim javnim ustanovama koje se bave kreativnim i umjetničkim radom. Važna odrednica čovjeka je i rad. Radni odgoj ima četiri zadatka. Radni odgoj ima odgojni zadatak jer se na taj način izgrađuje osobnost i obrazovni zadatak jer se njime stječu navike, umijeća i znanja. Prema Vukasoviću (2001:172) „on može biti izvanredno povoljno sredstvo aktivnog odmora i zdrave razonode – rekreativni zadatak, osim toga njime omogućujemo profesionalno informiranje i orijentaciju – radno-profesionalni zadatak“.

Djetetova ličnost treba se razvijati na kognitivnom, afektivnom i psihomotoričkom području razvoja. Kognitivno područje razvoj odnosi se na stečena znanja i mentalne procese kao što su pamćenje i mišljenje. Pod afektivno područje razvoja spada zauzimanje stavova te njihova sistematizacija i karakterizacija. Afektivno i kognitivno područje razvoja se isprepliću. Psihomotoričko područje razvoja predstavlja razvoj i usvajanje svih kinezioloških ali i fizioloških pretpostavki (Malić, Mužić, 1989).

Prema dobi odgajanja odgoj se dijeli na predškolski, školski, visokoškolski te odgoj odraslih a s obzirom na mjesto i specifičnosti realizacije možemo ga podijeliti i na obiteljski, domski, specijalni, vjerski, odgoj u slobodnom vremenu i odgoj u proizvodnim uvjetima. S obzirom na vrijeme kada se odgoj ostvaruje Vukasović navodi i podjelu na suvremeni odgoj te odgoj u prošlosti i odgoj u budućnosti (Vukasović, 2001).

1.4. Teorije odgoja

1.4.1. Teorije čovjekove osobnosti

Tijekom povijesti određivale su se razne teorije odgoja. S obzirom na čimbenike koji utječu na osobnost pojedinca, zagovornici nativističke teorije smatrali su da je odgoj uvjetovan isključivo genetikom, odnosno nasljeđem, te nisu smatrali da se čovjek, odnosno odgajnik može promijeniti procesom odgoja, suprotno od toga, u teoriji empirizma naglašavalo se da jedino proces odgoja stvara i izgrađuje čovjekovu osobnost, odnosno, čovjek se rađa kao „tabula rasa“. Tek se u teoriji konvergencije

spominje kako se čovjekova osobnost razvija tako što na njegove naslijeđene dispozicije djeluju i neki vanjski faktori, tj. okolina. Najpotpunijom teorijom čovjekovih sposobnosti se smatra multifaktorska teorija koja u obzir uzima i naslijeđene čovjekove osobnosti i vanjske faktore, ali za razliku od prijašnje teorije i aktivnost samog odgajanika (Stevanović, 2002).

1.4.2. Teorije odgoja kroz povijest

Tijekom povijesti razvijale su se razne teorije odgoja koje su polazile od različitih stavova u vezi što je cilj odgoja, s obzirom na to kakve stanje bilo u društvu, kako se u određeno vrijeme shvaćao sam odgoj a time i čovjek, i mnogih drugih značajki važnih za shvaćanje proces odgoja.

Postojala je duhovnoznanstvena teorija, koja je polazila od činjenice da je važno razumjeti neko ljudsko ponašanje, a ne objašnjavati ponašanja čime se dolazi kroz praksu u pedagoškom radu.

Osim duhovnoznanstvene postojala je i kritičko-racionalna (empirijska) teorija te kritička znanost o odgoju. Uz njih još je nekoliko pravaca i teorija u pedagogiji kao što su pragmatička teorija, bihevioristička teorija, esencijalistički pravac, egzistencijalistički pravac, estetička te tehnokratska koncepcija odgoja te personalistička teorija (Stevanović, 2002).

1.5. Osobine odgajatelja

Nakon pojmovnog određenja procesa odgoja, navedenih značajki, čimbenika i obilježja odgoja, podjele i teorija odgoja, treba uzeti u obzir osobu koja odgaja – odgajatelja. Prema Maliću i Mužiću (2002:80) „odgoj je takva komunikacija u kojoj se ostvaruje uska interakcija, u njemu se oslanja ličnost na ličnost“. U odgoju je važan utjecaj odgajatelja na odgajanika pa je važno i kakvu ličnost ima odgajatelj.

Odgajatelji su prvenstveno roditelji ili skrbnici djeteta, zatim odgojno-obrazovni djelatnici u ustanovama za rani i predškolski odgoj, škole te sve ostale osobe koje su uključene u odgoj djeteta odnosno odgajanika.

Odgajatelj treba imati razvijen osjećaj empatije, shvaćati odgajanika i znati kakve osobine ima odgajanik. Prvenstveno je važno da odgajatelj pokazuje interes za odgoj

odgajanika. Odgajatelj postavlja ciljeve koje želi ostvariti tijekom procesa odgoja, mora biti upoznat sa specifičnostima koje se tijekom odgoja javljaju i poznavati stupnjeve dječje razvoja (Malić, Mužić, 2002).

2. Odgoj u obitelji

2.1. Utjecaj sredine na dijete

Prema Maliću i Mužiću (1989:229) „svaka sredina ima svoje prednosti i ograničenja u formiranju ličnosti odgajnika, može pomoći i odmoći ukupnom podizanju čovjeka, a moguće je da sredina „kompenzira“ ono što je propustila druga, iako ta kompenzacija nikad neće biti potpuna“. Svaka odgojna sredina ima posebnu ulogu u odgoju i u njima su različiti odnosi, veze i sredstva kojima raspolaže. Odgojne sredine su obitelj, predškolske ustanove, škole, organizacije, domovi, ustanove za obrazovanje odraslih i cjeloživotno obrazovanje i sredine u kojima se provodi slobodno vrijeme (Malić, Mužić, 1989).

2.2. Obitelj i uvjeti za odgoj u obitelji

Prema Ljubetić (2007:10) „obitelj određujemo kao zajednicu roditelja i njihove biološke i/ili adoptirane djece koji zajedno obitavaju te tvore tri obiteljske pozicije odnosa: muž-otac; žena-majka; i potomak-brat/sestra od kojih su ovi potonji djeca predškolske dobi“.

Obitelj ima karakteristična obilježja poput interakcije koja je složenija nego u ostalim skupinama te interakcija razvija određena ponašanja članova obitelji. Članovi unutar obitelji emocionalno su povezani a odnosi su intenzivniji i složeniji te ima jak utjecaj na osobni, skupni i psihološki identitet osobe (Rosić, Zloković, 2002).

Obiteljski odgoj podrazumijeva mjesto odnosno sredinu u kojoj se odgoj ostvaruje. Na obiteljski odgoj, odnosno način na koji roditelji odgajaju svoju djecu, uvelike utječe način na koji su sami roditelji odgojeni od strane svojih roditelja. Utječu odnosi između majke i oca djeteta, ozračje u obitelji, stil odgoja, materijalne mogućnosti i mnogi ostali čimbenici.

Obitelj utječe na cjelokupan socijalni, emocionalni, intelektualni i moralni razvoj djeteta. Socijalni razvoj djeteta odnosi se na djetetovo prihvaćanje od drugih i interakciju s drugima. Roditelj u djetetu treba razviti osjećaj sigurnosti kako bi dijete napredovalo i bilo samopouzdana što je važno za društveni život. Prema Rosiću i Zloković (2002: 39) „pet glavnih aspekata roditeljskog ponašanja su disciplina, pozitivno potkrepljenje,

nadziranje dječje aktivnosti i odnosa među vršnjacima, dijeljenje aktivnosti unutar obitelji i zajedničko rješavanje problema u obitelji“.

Ponajprije, temeljne potrebe svakog djeteta su prihvaćanje, organizirana struktura i sloboda da dijete bude dijete. Prihvaćanjem djeteta roditelji jačaju djetetovo samopouzdanje i samoprihvaćanje. Na taj način dijete ima temeljna znanja za izgradnju pozitivnih odnosa. Aktivnosti poput spavanja, igranja, jedenja i sličnih trebaju biti strukturirane tako da postoji određeno vrijeme u danu za svaku od navedenih radnji. U tome treba postojati dosljednost što djeci daje određenu vrstu smirenosti i dojam kontrole. Od djeteta roditelji ne bi smjeli očekivati da se ponaša na način koji nije još primjeren za djetetovu dob. Potrebno im je pružiti slobodu da prolaze kroz iskustva na način da sami istražuju (Sophy, 2022).

Najsnažniji utjecaj na oblikovanje osobnosti i karaktera ima obitelj. U početku djetetova života obitelj kao sredina najjače utječe na djetetov odgoj a kasnije, kada djeluju i utjecaji ostalih sredina obiteljski odgoj, i dalje ima veliki utjecaj. Uvjeti koji trebaju biti temelj svakog obiteljskog odgoja su skladni obiteljski odnosi, adekvatan položaj djeteta u obitelji, zrelost roditelja, pedagoški osjećaj i sređene ekonomske prilike (Vukasović, 2001).

2.3. Vrste obitelji

Skladni obiteljski odnosi najvažniji su za cjelokupan odgojni proces djeteta. S obzirom na odnose u obitelji, obitelj možemo podijeliti na tri vrste obitelji:

1. potpunu obitelj
2. nepotpunu obitelj i
3. zapuštenu obitelj.

Potpune obitelji su obitelji koje čine i otac i majka i dijete ili djeca, ali i širi članovi obitelji. U takvim obiteljima djeca mogu promatrati međusobne odnose među članovima, odrastati uz ljubav, razumijevanje i brigu oba roditelja i najpogodnija je vrsta obitelji za odgoj svakog djeteta. U nepotpunim obiteljima nedostaje jedan od roditelja. Mogući razlozi za odsustvo jednog od roditelja je ili smrt jednog od roditelja ili slučaj da roditelji ne žive zajedno (rastava). U ovakvim situacijama mogu se stvoriti odgojne teškoće, najčešće kada su roditelji razdvojeni. Zapuštene obitelji nazivaju se i deficijentnima. U

navedenim obiteljima roditelji su neodgovorni a djeca prepuštena sama sebi. Narušena su obiteljski odnosi i obiteljska atmosfera (Vukasović, 2001).

Radi promjena u društvu i obiteljska struktura se promijenila pa postoji i podjela obitelji s obzirom na četiri dimenzije – biološku povezanost, bračni status, seksualnu orijentaciju, roditeljsku ulogu i zaposlenost. S obzirom na biološku vezu, obitelj se može podijeliti na obitelj u kojoj je dijete oba roditelja, obitelj u kojoj je jedan roditelj biološki radi oplodnje umjetnim procesom ili je jedan roditelj surogat, te obitelj u kojoj je dijete usvojeno. S obzirom na bračni status obitelj se dijeli na obitelj u kojoj su oba roditelja u braku, u kojoj su roditelji rastavljeni, odnosno jedan je samohrani roditelj je ponovno obitelj u kojoj je usvojeno dijete. Obitelj u kojoj je jedan roditelj, i to najčešće otac zaposlen, a majka nije zaposlena smatra se tradicionalnom obitelji dok netradicionalnom se smatra obitelj u kojoj su oba roditelja zaposlena. Također, obitelj s obzirom na seksualnu orijentaciju može se dijeliti i na heteroseksualnu i homoseksualnu (Rosić, Zloković, 2002).

3. Roditeljstvo

Roditeljstvo je odgoj djece od strane roditelja, oca i majke. Osim što su roditelji u biološkom srodstvu s djetetom, roditeljstvo predstavlja puno više od same krvne povezanosti djeteta sa svojim roditeljima. Prema Ljubetić (2007:47) „roditeljstvo je moguće shvaćati kao proces koji od roditelja zahtijeva prilagodbu, rast i sazrijevanje te stalno učenje novih vještina kao što su taktična i asertivna komunikacija, pregovaranje, nenasilno rješavanje problema, vođenje i sl. (Moriarty i Fine, 2001; Arendell, 1997; Amidei, 1993) kako bi taj proces mogao nesmetano teći“. Roditeljstvo uvodi velike i značajne promjene u bračni život roditelja, te predstavlja velike korake za njih.

Na roditeljstvo utječu razne interakcije – genetski uzroci, razvoj roditelja u vlastitom djetinjstvu, međusobni odnosi u obitelji, kultura, stanje u samoj trudnoći, sustavi vrijednosti i ostali (Rosić, Zloković, 2002).

Tri skupine čimbenika koje utječu na roditeljstvo su oni čimbenici koji su u neposrednoj svezi s roditeljima, u neposrednoj svezi s djecom i čimbenici koji proizlaze iz šireg društvenog konteksta. Neposredni čimbenici koji su u svezi s roditeljima odnose se na osobnost roditelja, majčino ili očevo djetinjstvo, zrelost roditelja, obrazovanje i socijalni status. Karakter djeteta i spol su neposredni čimbenici koji su u vezi s djecom, a čimbenicima koji proizlaze iz šireg društvenog konteksta smatraju se političko stanje i ekonomski status države, religija, kultura države i mnogi drugi čimbenici (Ljubetić, 2007).

3.1. Cilj i zadaće odgoja/roditelja

Cilj odgoja mijenjao se kroz povijesne i političke promjene ali i promjene u znanosti. u današnje vrijeme, razvoj znanosti doveo je i do promjene u načinu razmišljanja roditelja i odgajatelja da je cilj procesom odgoja stvoriti pozitivne ljudske osobine kod djeteta, odnosno sretno, odgovorno i samostalno dijete. Svaki bi roditelj trebao znati koji su zadaci svakog od navedenih odgojnih područja i kako se ostvaruju. U ostvarivanju tih vrsta odgoja trebaju koristiti znanja iz pedagogije, ponajviše obiteljske pedagogije, psihologije (razvojne, opće, ...) i ostalih znanosti.

Vukasović (2001) navodi načela pedagogije koje svaki roditelj treba poznavati i koristiti kako bi cilj odgoja bio postignut:

1. prema djetetu se treba odnositi s poštovanjem kako bi uspješno formiralo osobnost,
2. uključivanjem djece u sve obiteljske aktivnosti koje su u skladu s dječjim mogućnostima i dobi razvijaju se sposobnosti i odgovornost djeteta,
3. poticanje i spominjanje djetetovih pozitivnih osobina omogućuje njihovo daljnje građenje,
4. kada postoji međusobno povjerenje dijete se može povjeriti roditelju i na taj način vidi se da poštuju roditelja,
5. otac i majka trebaju se slagati o odlukama u odgoju,
6. za djecu su važni red i disciplina i roditelji trebaju biti dosljedni kako bi u djetetu stvorili osjećaj sigurnosti,
7. svaka je osoba, pa tako i dijete, jedinstveno i način na koji se odgaja treba biti prilagođen njegovoj osobnosti i mogućnostima.

3.1.1. Uloga majke u odgoju

Majke zasigurno imaju ključnu ulogu u odgoju jer je njihov utjecaj od velike važnosti za razvoj i rast djeteta. Neka su starija istraživanja pokazala kako majke adolescentne dobi pokazuju manje brige o djetetu nego li majke starije životne dobi. Također, neka su istraživanja pokazala kako su majke češće agresivne i više zapostavljaju i zlostavljaju svoju djecu nego li drugi roditelj. S druge strane postoje istraživanja koja potvrđuju da su majke prije spremne izdvojiti materijalna sredstva za dijete pa to pobija prvobitno mišljenje o zapuštanju djece. Na razliku uloga između uloge majke i uloge oca utjecale su socijalne i ekonomske promjene te kulturološke i religijske razlike (Rosić, Zloković, 2002).

3.1.2. Uloga oca u odgoju

Prema nekim tradicionalnim mišljenjima smatra se kako otac ima manju ulogu i nije potreban u odgoju djeteta koliko i majka. Odgoj je smatran poslom kojem se isključivo bave žene dok su očevi potrebni samo za zarađivanje odnosno materijalnu sigurnost. Očevi su smatrani ako strogi, grubi i oni koji stvaraju disciplinu što kod djece razvija strah i nepovjerenje. Postoje istraživanja koja su pokazala kako očevi ako imaju pozitivnu interakciju, imaju veliku ulogu u odgoju i razvoju djece i djeca kasnije imaju bolje rezultate u školi te pokazuju bolje rezultate u testovima inteligencije.

Razlikovanje uloge majke i uloge oca danas se mogu naći samo u nekim tradicionalnim shvaćanjima o roditeljstvu ali i dalje postoje. Tijekom „Paternar“ projekta predložene su neke od strategija za poboljšanje brige očeva o djeci – muškarcima treba proširiti znanje o važnosti ranog djetinjstva, pružiti im pomoć, podršku i informacije o njihovoj ulozi u roditeljstvu, ali i priliku da brinu o djeci (Rosić, Zloković, 2002).

Roditelji trebaju shvatiti da su djeca o njima ovisna i prihvatiti obaveze koje su vezane za odgoj djeteta. I majka i otac trebaju jednako sudjelovati u odgoju djece jer i majka i otac imaju ulogu u odgoju koja je specifična. U počecima života dijete je čvrsto vezano uz majku koja mu pruža toplinu, ljubav i sigurnost. Majka je prva osoba čiji glas dijete poznaje i može prepoznati. Ona mu pruža sigurnost i njezina prisutnost i način brige o djetetu i odgoja djeteta ima veliki utjecaj na djetetovu budućnost i njegovo psihološko stanje. Jednako važnu ulogu u roditeljstvu ima i otac. On brine o majci tijekom trudnoće i u prvim mjesecima djetetova života. Kako je dijete ponajprije u dodiru s majkom, otac treba promatrati djetetov razvoj i biti prisutan tijekom svih faza djetetova razvoja. Brigom o majci i prisutnošću tijekom ranog razvoja djeteta otac aktivno sudjeluje u roditeljstvu (Stevanović, 2002).

3.2. Stilovi odgoja / stilovi roditelja

Obitelj spaja društvo s pojedincem – tijekom djetinjstva obitelj dijete štiti i istovremeno priprema dijete za društvo i život i funkcioniranje u društvu. Prema Maleš (1993:588) „upravo ta njezina središnja pozicija čini je tako važnom u životu pojedinca i društva, a njezinu funkciju iznimno složenom i odgovornom“.

Prije ulaska u proces odgoja djeteta svaki bi roditelj trebao znati što on ili ona kao osoba želi i kakav roditelj želi biti. Važno je da zna na koje načine želi riješiti nesporazume s djetetom, kako želi da se dijete osjeća u obitelji i da je roditelj siguran u ispravnost svojih odgojnih postupaka (Longo, 2001).

Postoje četiri roditeljska stila odgoja:

1. autoritaran stil odgoja
2. permisivan stil odgoja
3. autoritativan stil odgoja i
4. indiferentan odgojni stil.

Ova četiri stila odgoja odnose se na dvije polazišne pretpostavke koje jasno ukazuju na vrstu odgojnog stila kojeg roditelj koristi. Prva se odnosi na emocionalnu toplinu i roditeljsko razumijevanje a druga na roditeljski nadzor u roditeljske zahtjeve.

U autoritarnom stilu odgoja roditelji imaju visoke zahtjeve i čvrsto zahtijevaju disciplinu pritom ne pružajući potrebnu toplinu i ljubav. S druge strane, u permisivnom stilu odgoja roditelji pružaju dovoljnu količinu ljubavi i prihvaćanja ali nedostaje dovoljno postavljanje jasnih granica tijekom odgoja. Roditelji koji kombiniraju permisivan i autoritaran stil odgoja pružaju svojoj djeci dovoljno topline i prihvaćanja ali i postavljaju jasne granice u odgoju i važna im je disciplina. Takav stil odgoja naziva se autoritativan stil odgoja. Indiferentni stil odgoja očituje se u nedovoljnom postavljanju granica i manjku autoriteta ali isto tako i u manjku pružanja zanimanja za dijete. Nedostaju i pažnja i emocionalna toplina (Raboteg-Šarić, 2002).

Roditeljski stil odgoja može se klasificirati s obzirom na razne čimbenike. Santrock također prikazuje roditeljske stilove s obzirom na zahtijevanje ili kontroliranje te najzahtjevanje ili nekontroliranje (Ljubetić, 2007). Takva klasifikacija roditeljskih stilova odgoja vizualno je prikazana tablicom.

Tablica 1. Klasifikacija roditeljskih stilova (Santrock, 1997)¹

Dimenzije	Prihvaćanje, razumijevanje	Neprihvaćanje/ Odbacivanje Nerazumijevanje
Zahtijevanje Kontroliranje	Autoritativan	Autoritaran
Nezahtijevanje Nekontroliranje	Popustljiv	Zanemarujući

Coloroso (2007) objedinjuje vrste obitelji i stilove odgoja te opisuje i još jednu podjelu na tri vrste roditeljskog stila i obitelji:

1. obitelj tvrđava
2. obitelj meduza i
3. obitelj kičma.

Svaku od ovih vrsta obitelji čine određena obilježja. Obitelj „tvrđava“ obilježava hijerarhijska kontrola, beskrajn niz strogih pravila, red i točnost, ponašanje se ispravlja kaznama, prijetnjama i nasiljem. Dijete se često straši i ponižava na razne načine te su roditelji nepopustljivi a ljubav je uvjetovana. Roditelji često potiču djecu na međusobno takmičenje u kompetencijama i uči se kroz strah. Takvi roditelji djeci ne pružaju mogućnost kritičkog mišljenja i ne priznaju da im je potrebna stručna pomoć

Obitelj „meduza“ ima sljedeće karakteristike: pravila nisu jasno postavljena i roditelj se ponaša na način da se djeci ruga, pretjeruje s prodikama i objašnjavanjem, nisu dosljedni s nagradama i kaznama. Atmosfera u takvim obiteljima je kaotična, upravljana trenutačnim raspoloženjem roditelja i djece. Roditelji u takvim obiteljima nisu svjesni problema pa tako niti nemaju potrebu potražiti stručnu pomoć.

Prema autorici Coloroso (2007) obitelj „kičma“ najidealniji je primjer stila odgoja. Roditelji u takvim obiteljima djeci daju do znanja da vjeruju u njih, da su djeca važna i

¹ Izvor: LJUBETIĆ, M. (2007). Biti kompetentan roditelj. Zagreb: Mali profesor.

da će svoju djecu uvijek saslušati i biti ovdje za njih kada je to potrebno. Atmosfera u takvim obiteljima je demokratski nastrojena, granice i pravila su jasno postavljena, postoji autoritet i disciplina. Roditelji se ne služe kaznama i djeci je uvijek pružena druga prilika. Na taj način dijete može ostvariti sve svoje potencijale, prihvaćena su u društvu i odgovorno se ponašaju. Ovakve obitelji ne boje se potražiti pomoć.

3.3. Tradicionalno i moderno roditeljstvo

Obitelj je društvena zajednica koja se mijenja – kroz povijest, društveno-gospodarske odnose, zapošljavanjem oba roditelja. Kako se obitelj mijenjala kroz prošlost, mijenjat će se i u budućnosti, obiteljske vrijednosti, funkcije i struktura. Bez obzira na sve promjene uzrokovane povijesnim razdobljima, obiteljska je funkcija prvenstveno odgojna i to ništa ne može zamijeniti.

Prema Maleš (1993:589) „u suvremenom svijetu koji se odlikuje složenošću, raznolikošću i čestim promjenama roditeljstvo postaje jedna od najodgovornijih, a vjerojatno i najtežih, uloga u životnom ciklusu obitelji“. U prošlosti se obitelj razlikovala po hijerarhiji. U današnje vrijeme žene, odnosno majke se zapošljavaju i rade izvan doma obitelji. Na taj način i dijete dobiva više odgajatelja jer od najranije dobi borave van obiteljskog doma.

Prema Čudina-Obradović i Obradoviću (2006:243) „pojam roditeljstvo je nov, a donedavno je podrazumijevao „majčinstvo“, tj. roditeljstvo se izjednačavalo s doživljajem, brigom, postupcima i odgojem majke“ (Martin i Colbert, 1997; Stevenson-Hinde, 1998), čija se biološka predispozicija za rađanje izjednačavala s „majčinskim nagonom“ te jedinim ispravnim i kvalitetnim izvorom brige za dijete.

Razlike koje se očituju između tradicionalnog i modernog roditeljstva su ponajprije razlike u strukturi i funkciji obitelji – veličini obitelji, strukturi, roditeljskom stilu odgoja, odgojnim funkcijama, socijalizaciji djece, slobodno vrijeme i brige o materijalnoj sigurnosti obitelji.

Tradicionalne obitelji najčešće su veće obitelji sa četvero ili više djece. Takvu obitelj čine i otac i majka ali i djed i baka ili ostali članovi šire obitelji. Odgojni stil roditelja je autoritarni i odgoj, i socijalizacija se vrše isključivo u obitelji. U obitelji se provodi i slobodno vrijeme. Otac je u tradicionalnoj obitelji zaposlen dok majka nije.

U suvremenoj obitelji je manji broj djece a u nekim suvremenim obiteljima djece niti nema. Obitelj čine ili otac i majka ili samohrani roditelj ili majka sama ili otac sam (radi razvoda braka) ali i izvanbračna djeca. Odgojni stilovi roditelja modernih obitelji su autoritativni, autoritarni i permisivni. Odgojna funkcija u suvremenoj obitelji ne svodi se samo na obitelj nego i na druge osobe i institucije. Socijalizacija i slobodno vrijeme također se provode izvan obitelji a i majka i otac su zaposleni.

4. Obrazovanje roditelja

U Ustavu Republike Hrvatske navodi se kako roditelji imaju pravo i slobodu odgajati svoju djecu ali i djetetu trebaju osigurati potpun i skladan razvoj njegove osobnosti.

Tijekom svog vremena u sustavu obaveznog školovanja koje čovjek prolazi tijekom života ne postoje školski predmeti (obavezni ili izborni) koji pripremaju učenike/učenicice na buduće roditeljstvo.

Nitko tijekom istog neće steći dovoljno znanja o tome kako odgojiti vlastito dijete kada za to bude bilo vrijeme. Bez obzira na takav problem, važnost ispravnih postupanja u procesu odgoja i odgovornog roditeljstva od velike je važnosti za buduće generacije i cijelu budućnost našeg društva.

4.1. Važnost osobnog razvoja roditelja

Prema autoru Longo (2002: 37) „možete postati bolji roditelj ako naučite bolje upravljati sami sobom“. Od izrazite je važnosti da svaka osoba, prije nego li postane roditelj, bude svjesna svojih mogućnosti koje ima za zasnivanje obitelji, od materijalnih uvjeta do određenog stupnja obrazovanja koje želi steći prije nego li postane roditelj. Osim navedenih, faktor koji je ključan u roditeljstvu je emocionalna zrelost, stabilnost i pozitivne osobine crta ličnosti kako bi odgojili samouvjerenu djecu koja će biti spremna za uspješan, sretan i smislen život (Morin, 2014).

Kako bi promijenili neko ponašanje svog djeteta roditelj treba djelovati prvenstveno mijenjajući svoje ponašanje i samoprocjenom svojih djelovanja. Na roditeljski stil odgoja djece svjesno ili nesvjesno uvelike utječe koliko roditelj samog sebe razumije pa tek zatim će razumjeti i svoje dijete. Shvaćanjem da je na roditelja utjecao odgoj koji je sam roditelj prošao dovodi do promjene gledišta na odgoj svog djeteta i preoblikuje se roditeljeva prošlost (Sophy, 2022).

4.2. Vrste edukacija za roditelje

Prema autoru Vukasoviću (2001:208) „ako je čovjek najviša vrijednost na Zemlji, onda je sudjelovanje u procesu ostvarivanja te vrijednosti vrlo častan i plemenit zadatak“. Sudjelovanjem u odgoju izgrađuje se ljudska osobnost, usavršava se i prati njen razvoj.

Ujedno je to i odgovoran i lijep zadatak. Za roditelja je uspjeh u odgoju velika sreća i vrijedi se truditi da se ta sreća ostvari.

Postoji mnogo načina na koji roditelji mogu saznati i naučiti o odgoju. Osim udruga koje provode radionice povezane s tematikom odgoja, roditelji se o odgoju mogu educirati i kroz razne tečajeve za roditelje, odnosno treninge. U današnje vrijeme dostupan je i velik broj stručne literature koja je roditeljima sve pristupačnija i sve bogatiji je sadržaj i ponuda iste. Osim navedenih primjera popularna je i uporaba društvenih mreža na kojima se predstavljaju i razni savjetnici za odgoj, projekti i programi s tematikom odgoja ali je važno ne nasjesti i primjenjivati lažne, neprovjerene informacije zbog kojih bi proces odgoja nazadovao. Naposljetku, roditeljima najbliži pedagoški djelatnici su prvenstveno učitelji/učiteljice i odgajatelji/odgajateljice kojima se roditelji uvijek mogu obratiti za savjet i pomoć ukoliko je ona potrebna.

U nastavku se navode primjere nekih od tečajeva, treninga, stručne literature, radionica u sklopu udruga, nekoliko savjetnika za roditelje na području Republike Hrvatske i načine suradnje roditelja s pedagozima u vrtićima/školama.

4.2.1. Tečajevi za roditelje i treninzi za roditelje

Na području Republike Hrvatske postoji mnogo udruga i organizacija koje pružaju roditeljima pomoć i podršku u odgoju djece. Takve organizacije imaju na raspolaganju stručne timove u kojima su najčešće psiholozi, psihoterapeuti, pedagozi, certificirani savjetnici za roditelje, edukacijski rehabilitatori i ostali stručnjaci s područja pedagogije i psihologije.

Tečajevi za roditelje mogu se pohađati još od samog početka, trudnoće. U raznim udrugama ali i javnim i privatnim bolnicama održavaju se trudnički tečajevi koje mogu pohađati i očevi i majke. Nakon odslušanih tečajeva roditelji dobivaju jasniju sliku o njima nepoznatim situacijama i postaju sigurniji u sebe.

Tečajevi o odgoju i treninzi za roditelje odvijaju se u organizaciji udruge Roda, Unicefa, različitih Centara za djecu i mlade, Centra za edukaciju i savjetovanje Sunce, Hrvatske udruge radnih terapeuta, Kućica sretnog djetinjstva, Društva za psihološku pomoć i mnogih ostalih. Treninzi i tečajevi organizirani su i održavaju se uživo ili virtualno.

Tijekom treninga roditelji najčešće imaju priliku razvijati svoju mentalnu snagu i emocionalnu stabilnost. Treninzi se najčešće odvijaju individualno a tečajevi s više grupa roditelja. I treninzi i tečajevi imaju bogatu tematiku koja obuhvaća mnogo problema s kojima se roditelji susreću tijekom odgoja svog djeteta. U nastavku navodim primjere tema koje se provode u tečajevima i treninzima za roditelje. Neke od tematika koje je organizirala udruga Kućica sretnog djetinjstva su mentalno zdravlje djece rane i predškolske dobi, o važnosti rane intervencije u djetinjstvu, likovnost kod djece ranije dobi, itd. Centar za edukaciju i savjetovanje Sunce organiziralo je program za očuvanje tjelesnog zdravlja u kojem se radi na tjelesnom odgoju i u kojem sudjeluju i roditelji i djeca. U Hrvatskoj udruzi radnih terapeuta organiziran je tečaj o važnosti igre kod djece, kako bi roditelji igru trebali shvatiti i kako potaknuti samostalnu igru kod djece. Tečaj je vodila Karen Stagnitti, profesorica iz Australije, radna terapeutkinja i doktorica psihologije. U Društvu za psihološku pomoć odvijaju se obiteljska psihosocijalna savjetovanja.

4.2.2. Certificirani savjetnici za roditelje

Savjetnici/savjetnice za roditelje su stručnjaci/stručnjakinje iz područja odgoja i obrazovanja koji su dodatnim obrazovanjem stekli znanja potrebna za pomoć u obiteljskom odgoju. Svoja znanja i savjete dijele s roditeljima koji potraže njihovu pomoć na način da prvo upoznaju obitelj kojoj je pomoć potrebna. Od savjetnika, odnosno savjetnica koje rade na području Republike Hrvatske istaknute su tri od mnogih ostalih – Tanja Hrvatinić Šimičić, Glorija Peranić i Martina Sokač. Ističu se i po tome što, osim što pomažu roditeljima koji to zatraže i financiraju takve edukacije, mnoga svoja znanja, iskustva i savjete nesebično dijele putem blogova i društvenih mreža te na taj način osvještavaju i educiraju o odgovornom roditeljstvu.

Tanja Hrvatinić Šimičić je završila Fakultet za rani i predškolski odgoj. Nakon toga je završila edukaciju za strategijske intervencije pod vodstvom začetnice Strategijske obiteljske psihoterapije Cloe Madanes nakon koje je dobila certifikat za rad s roditeljima. Završila je i *Positive discipline* edukaciju i *RIE approach* edukaciju te trenutno završava školu dječje psihoterapije. Autorica je e-priručnika *Odgoj s manje stresa* a najpoznatije edukacije koje vodi su Priprema za jaslice i vrtić te Samopouzdan roditelj.

Glorija Peranić je magistrica edukacijske rehabilitacije te prvostupnica ranog i predškolskog odgoja. Prva je međunarodna edukatorica za odgoj po principima pozitivne discipline u Republici Hrvatskoj. Također je taj certifikat stekla nakon *Positive discipline* edukacije. Na institutu D.O.M. završava i edukaciju Dječje i adolescentne integrativne psihoterapije. Trenutno provodi trening - Disciplina bez vikanja i program Emocije.

Martina Sokač je odgajateljica s dugogodišnjim iskustvom. Autorica je priručnika *Od jaslica do škole, vodič za lakši proces prilagodbe na jaslice, vrtić i školu, Dječjeg bonton Kockić zna kako* i e-knjige *Igra je hrana za mozak*. Vodi i radionice: Pozitivna disciplina u vašem domu, Novi korak tvoje bebe-polazak djeteta u jaslice i vrtić, Priprema djeteta za školu u obiteljskom domu, a uskoro priprema i radionicu Kako se pripremiti na novog člana obitelji.

4.2.3. Radionice za roditelje

Prema Martinko (2012:165) „radionica (engl. *workshop*) je suvremeni oblik interaktivnog učenja i poučavanja koji je usmjeren na polaznika s ciljem razvijanja vještina i/ili jačanja osjetljivosti za određene probleme“. Provođenje radionica je prikladno za upoznavanje roditelja s tematikom odgoja djece.

U sklopu raznih hrvatskih, ali i svjetskih organizacija i udruga (UNICEFA-a, plavog, hrabrog telefona, Poliklinike za zaštitu djece i mladih grada Zagreba itd.) organiziraju se i radionice za roditelje raznih tematika.

Radionice za roditelje održavaju se i u odgojno-obrazovnim ustanovama. U setu od devet priručnika za roditelje, odgajatelje i učitelje autorice Edite Slunjski nalazi se velik broj ideja za radionice i radni listovi koje je moguće koristiti na takvim radionicama. Autorica je napisala priručnike a raznim temama o odgoju koje se provode na radionicama – kako djeci pomoći da razviju kreativnost, samopouzdanje, da postanu samostalni, uspješno, pametno, tolerantno, razvija socijalne vještine, stječe prijatelje, upozna emocije i nauči upravljati emocijama, pa čak i kako djetetu pomoći razgovarati.

U priručniku autorica Slunjski iznosi važnost igre za djecu, kako učiti socijalne vještine, osobine dobrog prijatelja i ostale teorijske osnove za organizaciju radionice. Primjer radionice za roditelje na kojoj se govori o stjecanju socijalnih vještina kod djece je da

se roditeljima zada radni list s pitanjima o čijim odgovorima na iste se kasnije raspravlja.

Primjeri pitanja za roditelje na radionici o stjecanju socijalnih vještina kod djece (Slunjski, 2013):

Radionica za roditelje 1.

- Je li se, prema vašem mišljenju, prijatelj „pronalazi“ ili se prijateljem postaje?
- Koliko često, u komunikaciji s drugima, upotrebljavate tzv. ubojite navike?
- Koliko često, u komunikaciji s drugima, upotrebljavate tzv. skrbne navike?
- Kako u odnosu s prijateljima stojite s „punjenjem emocionalnog bankovnog računa“?
- Koju osobinu kod svojih prijatelja najviše cijenate?
- Biste li za sebe mogli reći da ste društveni?
- Koja vas vaša osobina čini dobrim prijateljem?
- Koliko imate jako dobrih prijatelja?
- Koliko vaše dijete ima dobrih prijatelja?

Radionice koje su organizirane u odgojno-obrazovnim ustanovama pružaju roditeljima mogućnost aktivnog sudjelovanja. Na radionicama se vide različiti pristupi koji mogu doprinijeti u skladnom odnosu između roditelja i učenika ili čak roditelja i učenika s učiteljem. Sudjelovanjem na radionici dolazi i do veće povezanosti, roditelji međusobno mogu podijeliti znanja i mišljenja kroz komunikaciju o problemima (Pahić, Miljević-Rički i Vizek Vidović, 2010).

4.2.4. Stručna literatura

Pod stručnom literaturom za roditeljstvo i odgoj smatraju se knjige i ostala djela koja u sebi sadrže savjete o odgoju, informacije o određenoj problematici koju određeni roditelj želi učiti i problemu na kojem želi poraditi. Osim savjeta o odgoju od velike pomoći su i knjige za samopomoć odnosno literatura u kojoj se iznose savjeti kako se lakše nositi sa stresnim situacijama, ljutnjom, razviti svoj pun potencijal odnosno kako poraditi na sebi i vlastitim osjećajima. U nastavku se nalaze primjeri i opisi književnih djela namijenjenih roditeljima (i svima ostalima koji odgajaju).

Prijedlog za roditelje koji imaju pitanja u vezi sa disciplinom u procesu odgoja je knjiga iz 2007. autorice Barbare Coloroso, pod nazivom *Disciplina sa srcem!*. U njoj autorica govori o problematici kazni i prijetnji tijekom stvaranja discipline i postavljanja granica u odgoju. Osim toga, savjetuje roditelje (i odgajatelje) o odnosima među braćom i sestrama, odlascima na spavanje, podrškama kakve dijete treba dobiti, i mnogim drugim problemima s kojima se roditelji susreću.

Osim autorice Coloroso i danski učitelj i obiteljski terapeut Jesper Juul, u knjizi iz 2006. - *Kako s ljubavlju reći ne*, opisuje primjere konflikata u obiteljima s kojima je radio te iznosi svoja stručna mišljenja o postavljanju granica i discipline. Ne govori samo o tome na koji način roditelji trebaju reći „ne“ već i o tome kako se djeca osjećaju sigurnija tijekom takvog odnosa u obitelji. „Sigurnost da roditelji misle ono što govore i govore ono što misle jedan je od najboljih poklona koje možemo dati djeci (Juul, 2006). Odgajajući i učeći djecu u to da su i sama sigurna u ono što govore, roditelji ih pripremaju na samostalan život i dobre odnose u društvu. Jesper Juul autor je mnogih priručnika za informiranje roditelja o odgoju, ostali poznati su: *Biti otac – biti muškarac*, *Empatija*, *Coaching za roditelje*, *Pet temelja obiteljskog života*, *Vaše kompetentno dijete*, *Od poslušnosti do odgovornosti i mnogih ostalih djela koje posvećuje odgoju djece*. Od navedenih ističe se i djelo *Od poslušnosti do odgovornosti – Kako ravnodostojanstvo uspijeva u školi*. Namijenjeno je i roditeljima ali i svim odgojno-obrazovnim djelatnicima.

Autor Igor Longo u priručnicima *Roditelj – graditelj odnosa* i *Roditeljstvo se može učiti* roditeljima pruža mogućnost da i sami vrednuju svoje stavove, potrebe i želje koje imaju od svoje djece i samih sebe. Priručnici su u obliku radnih bilježnica kroz koje se roditelji mogu lakše osvijestiti o greškama koje nesvjesno čine.

Primjer „zadatka“ za roditelje iz priručnika *Roditeljstvo se može učiti* – Ljestvica prosudbe spremnosti za promjenu odnosa (Longo, 2001):

Jeste li ovih dana ozbiljno razmišljali o odnosu s djetetom? 1 2 3 4 5

Jeste li spremni pročitati neku stručnu knjigu o mladima? 1 2 3 4 5

Spremni ste češće posjećivati djetetov vrtić ili školu? 1 2 3 4 5

Koliko vam je važno imati bolji odnos s djetetom?	1	2	3	4	5
Trudite li se poboljšati svoje komunikacijske vještine?	1	2	3	4	5
Biste li se rado uključili u neki oblik poduke o djeci?	1	2	3	4	5
Znate li točno što želite kao roditelj?	1	2	3	4	5
Svoje neispravne postupke svakako želite mijenjati?	1	2	3	4	5
Procjenjuje li Vas drugi roditelj dobrim roditeljem?	1	2	3	4	5
Vodit ćete dnevnik o uspostavljanju boljih odnosa?	1	2	3	4	5
Koliko Vas dijete trenutačno prihvaća?	1	2	3	4	5
Vaša sveukupna spremnost za osobnu izmjenu?	1	2	3	4	5

Zaokružite broj od 1 do 5 (1 = malo, nikako, ništa; 2 = dostatno, tek, jedva; 3 = osrednje, prilično, dobro; 4 = veoma, izrazito, skoro potpuno; 5 = najviše, potpuno, sve). Zbrojite i podijelite dobiveni broj sa 12. koja je prosječna ocjena? Jeste li zadovoljni?

U vodiču za odgoj *Obiteljske vrijednosti*, dr. Charles Sophy iznosi svoja iskustva koje je stekao tijekom rada u Centru za djecu, mlade i obitelji u Los Angelesu u Kaliforniji gdje je bio i ravnatelj. Njegov je cilj potaknuti roditelje koji žele određene promjene u odgoju da ponajprije porade na svojim prošlim iskustvima i shvate svoju važnost i ulogu u odgoju, odnosno obitelji.

Instruktorica psihoterapije Amy Morin autorica je knjige *13 stvari koje mentalno jaki roditelji ne čine*. Ovo djelo navodi roditelje da izbjegnu raditi greške tijekom razvoja i odgoja svog djeteta, ponajviše osnaživanju mentalne snage. Knjiga se sastoji od trinaest poglavlja te je u svakom pojedinačno opisan po jedan od trinaest savjeta koje mentalno jaki roditelji ne bi smjeli raditi. Od savjeta da roditelj ne podržava mentalitet žrtve i da ne stavlja dijete u središte svemira, do miješanja pojma discipline s pojmom kažnjavanja i ispuštanja iz vida osobne vrednote.

4.2.5. Ostali programi za roditelje u svijetu

Dunst i Trivette su 2010. pokrenuli programe pružanja pomoći usmjerene na obitelj. Ta su istraživanja imala za cilj istražiti i razumjeti najkvalitetnije načine podržavanja i jačanja djelotvornih ponašanja i funkcioniranja roditelja, obitelji i djeteta. Istraživanja su ukazala na dvije skupine različitih ponašanja tijekom pružanja pomoći – relacijske programe i participacijske programe pružanja pomoći. Zaključeno je kako su navedeni programi imali pozitivne učinke i kod relacijskih programa i participacijskih programa pružanja pomoći i pruženo je profesionalno partnerstvo stručnjaka i roditelja. Evaluacijom tih programa utvrđeni su čimbenici koji su ključni u osnaživanju obitelji.

RFTS (*Right from the Start*) program ima za cilj povećati majčinu osjetljivost i osjećaj privrženosti djeteta. Kroz posjete obitelji i uspoređivanjem majki koje su polazile program i one koje nisu polazile ovaj program je utvrđeno da je smanjen roditeljski stres, razumijevanjem razvoja djeteta podignuto je roditeljsko samopouzdanje i polaznice su uspješno razvile svoje vještine u odgoju.

Program roditelj-mentor (LSNA – *Logan Square Neighborhood Association*) osmislile su i provele Mapp i Hong. Njihov cilj je bio podučiti roditelje za uključivanje u rad s učiteljima u razredu. Roditelji su tako, nakon završene edukacije u trajanju od jednog tjedna, radili u razredima i stekli bliski odnos s učiteljima i učenicima te povećali međusobno poštovanje.

Parents Inc. (Organizacija za roditelje) osnovana je od strane bračnog para lana i Mary Grant s Novog Zelanda. U sklopu njihove organizacije organiziraju događanja, tečajeve, surađuju s obiteljskim centrima, školama, udrugama, organizacijama, crkvama, čak i klubovima. Vode program *Hot tips* i dovode edukatore s područja odgoja i obrazovanja koji provode razne teme o roditeljstvu, odgoju, samohranom roditeljstvu i mnogim ostalima. Roditeljski program *Toolbox* omogućuje interaktivne susrete s roditeljima a „Programi za mlade u školama“ provode učitelji, ravnatelji i zdravstveni djelatnici s čak preko 200000 učenika u srednjim i osnovnim školama. Osim navedenih programa *Parents Inc.* tiskaju i pišu časopise i brošure za roditelje.

Model „angažirane zajednice“ osmišljen je na način da okuplja mlade, obitelji, škole, gradove, poduzeća, udruge i razne organizacije putem *weba* gdje međusobno surađuju a mladi dobivaju podršku u vodstvo te na taj način se jačaju i obitelji i zajednica (Ljubetić, 2014).

4.2.6. Ostali oblici podrške roditeljima u Republici Hrvatskoj

U Republici Hrvatskoj postoje i drugi oblici podrške roditeljima, i to od strane društvene zajednice. Programi, aktivnosti i akcije namijenjeni roditeljima mogu se naći na internetskim stranicama izdavačke kuće Harfa, grada Rijeke, UNICEF-a, Udruge Igra, Prirodno roditeljstvo, projekt Zdravi grad Poreč, Pučkog otvorenog učilišta Korak po korak i ostalih (Ljubetić, 2014).

Izdavačka kuća Harfa izdaje knjige iz područja odgoja – pedagogije, psihologije, razvojne psihologije, edukacijske psihologije. Osnovala ju je neurolingvistička terapeutkinja Irena Orlović. Osim što izdaju knjige, organiziraju i razne programe, edukacije, radionice i stručne seminare o odgoju te pružaju podršku roditeljima. Blisko surađuju i s Fondacijom Novaka i Jelene Đoković za promicanje svjesnog roditeljstva. Osim navedenih aktivnosti kojima se izdavačka kuća Harfa bavi, 2020. godine osnovali su i prvu međunarodnu osnovnu školu u Splitu. U školi Harfa podučava se na engleskom jeziku po programu *International Baccalaureate* (IB).

Pučko otvoreno učilište Korak po korak okuplja stručnjake koji usavršavaju odgojno-obrazovne djelatnike, obitelji, zajednicu i institucije s područja odgoja i obrazovanja. Kroz svoje projekte stvaraju dodatne kompetencije odgojno-obrazovnim djelatnicima, izmjenjuju iskustva s ostalim stručnjacima iz Hrvatske i šire. Neki od projekata koji se provode u pučkom otvorenom učilištu Korak po korak su: *Soft skills – razvijanje mekih (transverzalnih) vještina*, INVAC (razvijanje i usavršavanje vještina paraprofesionalaca u odgoju i obrazovanju), PIQET (unapređivanje kompetencija odgojno obrazovnih djelatnika s naglaskom na ljudska prava, interkulturalizam, i promicanje socijalne pravde), ALCOR (cilj projekta je poticanje učiteljskih kompetencija u radu s roditeljima učenika migranata i pripadnika jezičnih manjinskih skupina) i mnogi ostali projekti.

Roditeljima u Republici Hrvatskoj dostupni su i razni časopisi s temama o odgoju i roditeljstvu kao što su: *Autizam*, *Korak po korak*, *Školske novine*, *Časopis Zrno i Vodič za roditelje*. Aktivnosti za osnaživanje znanja učitelja u suradnji s roditeljima i učenicima provode i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske i Agencija za odgoj i obrazovanje. Kroz raznovrsne programe i aktivnosti uz potporu društvene zajednice jačaju se preduvjeti za dobrobit djece (Ljubetić, 2014).

5. Suradnja roditelja s odgojno-obrazovnim djelatnicima

Stručnjaci smatraju da je suradnja između obitelji i škole važna za dječji cjelokupni odgoj – razvoj i učenje (Ljubetić, 2014). Od velike je važnosti za odgoj djeteta kvalitetan i dobar odnos i suradnja roditelja i djece sa odgajateljima u predškolskim ustanovama, učiteljima i učiteljicama te stručnim suradnicima i suradnicama (pedagozima, psiholozima, edukacijskih rehabilitatora i sl.) u školi. Prije svega, bitno je da obje strane ostvare kontakt na razini otvorene i dobre komunikacije, zatim profesionalno-odgojni razvoj djelatnika u školama i predškolskim ustanovama, timski rad među samim zaposlenicima odgojno-obrazovnih ustanova, te naposljetku, ali i najvažniji, je sam način rada s djecom (Juul, Jensen, 2006).

Na bolji razvoj i napredovanje djeve roditelji mogu utjecati tako što dijete uključe u razne izvannastavne aktivnosti, razgovara s djetetom o tome što su radili u školi i koja im je zadaća. Osiguravajući djetetu dodatni edukativni materijal kod kuće, učlaniti dijete u knjižnicu, provoditi više vremena s djetetom, ohrabrivati dijete, pratiti različita društvena i kulturna događanja i zajedničko druženje i aktivnosti s vršnjacima.

Škola na napredovanje djeteta također može utjecati na način da pruža djetetu mogućnost da se uključi u razne aktivnosti, postavljaju pitanja, rješavaju razne zadatke, koristiti različite metode poučavanja – praktični rad, ohrabrivati učenika, poticati na učenje i sudjelovanje u aktivnostima (Rosić, Zloković, 2002).

Učitelji na početku godine trebaju postaviti jasna očekivanja i pridržavati ih se. Trebaju i spriječiti loše vladanje učenika, usavršavati se, stvarati pozitivnu atmosferu u školi i učionici, biti empatični, suradljivi i imati plan kojem se mogu prilagođavati (Whitaker, 2020).

Učenici imaju dugotrajan kontakt s učiteljem i stoga je bitno da učitelj ili učiteljica imaju pet važnih osobina. Prva učiteljeva osobina treba biti odgovorna, moralna i stabilna osobnost. Sljedeće važno je obrazovanje i znanje iz opće kulture, zatim stručnost u učiteljskom poslu i široko znanje iz pedagogije i njoj srodnih znanosti. Učitelj ili učiteljica naposljetku treba biti optimističan ili optimistična i voljeti svoje zvanje (Vukasović, 2002.)

5.1. Vrste suradnje roditelja i odgojno-obrazovnih djelatnika

U radu s roditeljima odgojno-obrazovni djelatnici mogu raditi kroz roditeljske sastanke (organizirane s većom skupinom roditelja ili manjom skupinom roditelja) i individualan

rad s roditeljima. Najviše prednosti imaju individualni radovi s roditeljima jer na taj način zadovoljavaju se individualne potrebe roditelja i djece, odgojno-obrazovni djelatnik može se prilagoditi problemu učenika i roditelja, učinkovitost je povećana i dovoljno je atraktivno. Skupne roditeljske sastanke teže je prilagoditi individualnim potrebama roditelja i učenika. Kontakt s roditeljima i učenicima je rijedak i primjenjuje se formalni oblik rada. To dovodi do nedovoljne učinkovitosti i atraktivnosti u radu (Rosić, Zloković, 2002).

Hercigonja navodi sljedeće oblike suradnje škole i obitelji. Prema Hercigonji (2020:4) „postoje različiti oblici suradnje obitelji i škole: individualni razgovori, roditeljski sastanci razrednog odjela, sastanci manjih skupina roditelja, zajednički sastanci roditelja, nastavnika i učenika, savjetovalište za roditelje, posjet roditelja škola i njezino upoznavanje, zajedničke akcije, program osposobljavanja za roditelje, tiskani materijali i informacije za roditelje i posjet nastavnika obitelji“.

5.2. Čimbenici za uspješno partnerstvo

Tijekom suradnje učitelja ili stručnog suradnika i roditelja važnu pretpostavku za uspješno partnerstvo imaju pristup, stavovi, ozračje i izbor strategija odnosno akcija između ova dva važna čimbenika odgoja. Prepoznate su tri domene partnerstva između roditelja i škole: dvosmjerna komunikacija, obiteljska uključenost u domu i obiteljska uključenost u školi (Rosić, Zloković, 2002).

Škola i roditelji trebali si surađivati jednako, aktivno i odgovorno. Aktivnim odnosom povećavaju se kompetencije u pružanju pomoći i podrške djeci, mijenjaju se nepoželjna ponašanja i povećava se općenita briga od djetetu. Suradnički odnos između škole i roditelja za dijete znači da dobiva veće samopouzdanje, bolji uspjeh u školi i ima manje problema u ponašanju. Na taj način dijete vjeruje da mu roditelj može pomoći i obrazovanje vrednuje kao sastavni dio života (Hercigonja, 2020). Stručnjaci u području odgoja i obrazovanja moraju vjerovati u to da se o roditeljstvu može učiti i da se roditelji mogu mijenjati i to zajedno uz njihovu podršku (Longo, 2016).

6. Metodologija istraživanja

6.1. Cilj istraživanja

Cilj istraživanja bio je ispitati učitelje i učiteljice osnovnih škola te stručne suradnike i suradnice o mogućnostima edukacije roditelja o odgoju djece.

6.2. Problemi istraživanja

Istraživački problemi koji su postavljeni tijekom ovog istraživanja su:

1. istražiti mišljenja učitelja, učiteljica, stručnih suradnika i suradnica o neprimjerenim načinima odgoja u obitelji,
2. ispitati mišljenja učitelja, učiteljica, stručnih suradnika i suradnica o usporedbi tradicionalnog i modernog odgoja u obitelji
3. istražiti i ispitati učitelje, učiteljice, stručne suradnike i suradnice o načinima edukacije roditelja o odgoju u školi i njihovim prijedlozima edukacija o odgoju za roditelje.

6.3. Instrumenti istraživanja

Istraživanje je provedeno strukturiranim intervjuom s pitanjima otvorenog tipa. Za potrebe ovog istraživanja sastavljen je poseban intervju s 11 otvorenih pitanja (Prilog 1). Osim pitanja otvorenog tipa, ispitanici su naveli i podatke o spolu, godinama radnog staža i mjesto u kojemu se škola u kojoj rade nalazi.

6.4. Uzorak

Uzorak ovog istraživanja čine učitelji/učiteljice i ostali stručni suradnici i suradnice iz mjesta Fažana, Juršići, Svetvinčenat i Pula. Ispitano je 16 ispitanika kojima je zagwarantirana potpuna anonimnost i njihovo sudjelovanje je bilo dobrovoljno a podaci su se koristili isključivo za potrebe pisanje diplomskog rada Škola za roditelje – Dobrobit za dijete. Od 16 ispitanika, 14 je učiteljica, jedan učitelj i jedna stručna suradnica. Ispitanici imaju od dvije do 39 godina radnog iskustva u odgojno-obrazovnom radu.

6.5. Postupak istraživanja

Povjerenstvo za procjenu etičnosti istraživanja je istraživanje odobrilo 26. srpnja 2024. godine. Odluka o etičnosti istraživanja nalazi se u prilogu 2. Provođenje istraživanja odvijalo se u kolovozu 2024. godine. Intervju je održan uživo ili telefonskim putem, prema odabiru učiteljice/učitelja i stručne suradnice/suradnika.

6.6. Analiza i obrada podataka

Podaci koji su prikupljeni ovim istraživanjem su obrađeni kvalitativno, a potom su uspoređeni s istraživanjima iste tematike. Analiza je podijeljena u tri dijela s obzirom na istraživačka pitanja i mišljenja učitelja i stručnih suradnika škole o mogućnostima edukacija roditelja o odgoju djece: njihova mišljenja o neprimjerenim načinima odgoja u obitelji, o usporedbi tradicionalnog i modernog odgoja u obitelji i o načinima edukacije o odgoju u školi.

6.7. Rezultati istraživanja i rasprava

6.7.1. Mišljenja učitelja i stručnih suradnika škole o mogućnostima edukacija roditelja o odgoju djece

Prikupljene su informacije o njihovim iskustvima u radu s djecom i njihovim roditeljima. Istraživanje se odnosi na sudjelovanje roditelja u procesu odgoja djece odnosno koliko roditelji uče o odgoju i unapređuju svoje vještine potrebne u odnosu s djecom. Istraživanje se odnosi da sudjelovanje roditelja u radionicama koje organiziraju i provode škole, ali i vanjski suradnici.

6.7.1.1. Mišljenja učitelja i učiteljica osnovnih škola te stručnih suradnika i suradnica o neprimjerenim načinima odgoja u obitelji

Prvi istraživački problem odnosi se na neprimjerene načine odgoja u obitelji. Prvo pitanje odnosilo se na iskustva koje su učitelji/učiteljice te stručni suradnici i suradnice stekli u radu u vezi situacija u kojima se trebalo reagirati na određeni odgoj djeteta. Na pitanje: „Jeste li tijekom rada u školi imali situacije u kojima se jasno vidjelo da je potrebna Vaša reakcija u kojoj nekome od roditelja trebata ukazati na to da se taj/ta

učenik/učenica/dijete odgaja na neprimjeren način? Možete li opisati jednu ili dvije takve situacije?“ su većinom odgovarali potvrdno. Dvoje ispitanika koji imaju manje radnog iskustva je odgovorilo da nisu imali situacije u kojima je bilo potrebno razgovarati i upućivati roditelje.

Ostali imaju iskustva s interveniranjem u odgoj pojedinog djeteta a najčešći oblici nepoželjnog ponašanja i razlozi reagiranja su razni:

„Učenik se ljutio, govorio neprimjerene riječi, čak odbijao daljnji rad kad nije u nečem bio prvi (bilo da se radi o čitanju, pisanju, izlasku pred ploču ili u igri). Na početku je to nekako i prolazilo, ali s vremenom druga djeca su ga izbjegavala u igri, a učitelji nisu puno postigli razgovorom i objašnjavanjem. Tada sam pozvala roditelje u školu, objasnila im situaciju. Zamolila ih za suradnju i svakodnevno postroživanje odgoja kod kuće u smislu ne dati sve na volju nego postavljanje granica, slušati i čuti dijete i njegove stvarne potrebe.“

„Ja sam sad imala 1.razred u kojem je bio jedan dječak koji je jako burno reagirao na drugu djecu i mene, primijetila sam da ima problema kod kuće pa sam pozvala roditelje koji su imali probleme kod kuće, te ima sestre blizanke koje imaju tri godine. Ukazala sam na to da se neprimjereno ponaša. Tad smo došli do zaključka da su roditelji u lošem odnosu, što dijete oponaša i tako se ponaša u školi. Tata je puno radio i mama je bila doma s njima, radi čega je bio nesretan. Trebala je ta intervencija mene kao učiteljice jer dijete ima jako nisko samopouzdanje jer su mu stalno govorili da će dobiti lošu ocjenu i da ništa ne zna. On bi stalno govorio da jako loše radi, čak i da je glup jer je to čuo od roditelja.“

„Da, dešava se uvijek. Najčešće i najgore su situacije kad bi dijete bilo isprovocirano od strane dugog djeteta ili više djece a nije se znalo nositi s tom ljutnjom i od nervoze bi svađa eskalirala. U tim slučajevima znam da ono nije krivo ali mi je teško kad se ne znaju nositi s vlastitim osjećajima, bude mi žao.“

Sudionici imaju širok broj primjera neprihvatljivog ponašanja iz kojih se očituje da su roditelji neprimjereno primjenjivali odgoj i većinom permisivan stil odgoja. Djeca su odgajana na pasivan način pa će dijete biti nesigurno i imati će slabo mišljenje o sebi (Rosić, Zloković, 2002).

Na drugo pitanje koje se odnosi na reakciju roditelja u vezi s opaskama sudionika istraživanja - Što roditelji poduzimaju i kakav je njihov odgovor tijekom takvih Vaših napomena/razgovora?, odgovarali su:

„Vrlo često izgleda da ništa, kod većih problema kao što je opisan primjer u prvom pitanju. A kod tih većih problema često se negira ili umanjuje situacija, ili se krivi druge učenike ili nekad čak i školu. Roditeljima je to teško prihvatiti pa se često prave da problem ne postoji i slično. Oni koji su manje problematični a nekad naprave problem te kad se tim roditeljima ukaže na to, vidi se da se doma neki postupci odrade te je dijete nakon toga mirnije.“

„Priznavali su svoju nemoć i tražili savjet. Savjetovala sam ih da prvenstveno moraju osvijestiti da su oni roditelji, odgovorne i odrasle osobe i da im dijete ima npr. samo 7 godina. Otklanjala sam mogućnost fizičkog kažnjavanja koje je nekad bilo učestalije i potakla ih da analiziraju svoj odnos prema djetetu te da se iz pozicije blagog roditelja kojim se može manipulirati prebace u poziciju roditelja koji postavlja granice i pravila ponašanja i kojih se decidirano drži. Neki roditelji su uspjeli u tome, a neki su pokleknuli prvom prilikom.“

„Roditelji najčešće ne poduzimaju ništa pod izlikom „On/Ona to ne radi kod kuće“, „Ne bi moje dijete nikada“... Prvo što čine je obrana sebe i djeteta, ne žele sagledati situaciju objektivno, razumjeti da imamo isti cilj dobrobit djeteta. Rjeđe roditelji prihvaćaju situaciju i zajedno tražimo alate i mogućnosti za poboljšanje u korist djeteta.“

Sudionici ispitivanja imaju različita iskustva s odgovorima roditelja na njihova mišljenja o ponašanju učenika u školi. Dok rijetki roditelji priznaju da ne odgajaju primjereno svoju djecu to je najčešće radi neuspostavljanja autoriteta roditelja i zanemarivanja discipline i postavljanja granica u odgoju. Roditelji čija djeca rijetko imaju neprimjerena ponašanja bolje prihvaćaju učiteljeve primjedbe i upozorenja na ponašanje djeteta.

Tijekom suradnje roditelja i odgojno-obrazovnih djelatnika roditelji s neprimjerenim odgojnim stilom često imaju problem u uspostavljanju partnerstva sa školom. Stavovi i pristup roditelja trebali bi biti glavne pretpostavke za odnos između škole i roditelja ali su često iskrivljeni pa se kvaru ozračje i ne dolazi do odgovarajuće reakcije potrebne za pozitivnu promjenu u odgoju.

Znanstveno istraživanje Mirjane Knežević – Stavovi roditelja i razrednika o oblicima, učincima i teškoćama partnerskih odnosa između obitelji i škole pokazalo je kako 55,6% učitelja izjasnilo je da tijekom razgovora s roditeljima imaju dojam da ih roditelji ne slušaju a čak 77,8% učitelja nije sigurno u to da roditelji imaju pravi utjecaj na djecu pa probleme s učenicima rješavaju sami (Knežević, 2019).

6.7.1.2. Mišljenja učitelja i učiteljica osnovnih škola te stručnih suradnika i suradnica o usporedbi tradicionalnog i modernog odgoja u obitelji

O drugom istraživačkom problemu – usporedbi tradicionalnog i modernog odgoja u obitelji sudionici imaju različita mišljenja na pitanje o razlikama između modernog i tradicionalnog roditeljstva:

„Odgoj je definitivno drugačiji, što ne znači i da je nužno lošiji samo nije primijenjen na ispravan način. Najčešća stvar koju sam primijetila kroz rad s roditeljima je da neovisno o vrsti roditelji koriste samo one alate koji će najlakše i najbrže riješiti situaciju, što ispadne dobro samo u datom trenutku no ne i kasnije.“

„Mislim da je teže odgajati djecu u današnje vrijeme. Dostupnost različitih vrsta medija, dopuštanje maloljetnoj djeci da se uključuju na društvene mreže i pretražuju internetske sadržaje bez istinske kontrole povećava izazovnost odgajanja.“

„Moderan odgoj ima svoje prednosti, kao i nedostatke. S obzirom da su djeca sve više problematična, rekla bih da je kvalitetniji bio tradicionalan odgoj, ali možda izmijenjen u nekim etapama. Neki roditelji previše štite svoju djecu, a time ih rade nesposobnima, što je veliki postotak slučajeva današnjeg modernog odgoja i rekla bih i najveći njegov problem. Isto tako njihova djeca nikada nisu kriva za ništa, uvijek je problem u nekom drugom i slični primjeri.“

„Treba postaviti granice i znati tko je roditelj a tko dijete. Djeci je sve dozvoljeno i roditelji slušaju djecu umjesto obratno.“

„Danas se uvažavaju sve djetetove želje, ne postavljaju se granice i nedovoljno se provodi vrijeme s djecom (u razgovoru, igri). Djeca su prepuštena školi, treningu, ekranu, za drugo se nema vremena. Tradicionalan odgoj je bio stroži, djeci su bile postavljenije jasne granice i znale su se prave vrijednosti.“

Sudionici istraživanja smatraju kako u suvremeno doba velik problem stvaraju mediji i tehnologija. Velik izazov je i to što djeca borave izvan doma, odnosno imaju puno aktivnosti u koje su uključena i od djece iziskuju puno vremena. Smatraju kako je u tradicionalnom roditeljstvu postavljanje granica bilo najpozitivnije izraženo na odgoj djece što stvara nepogodne uvjete za rast i razvoj djeteta. Roditeljsko ponašanje čine glavni aspekti roditeljskog ponašanja – disciplina i nadziranje dječje aktivnosti i odnosa među vršnjacima (Rosić, Zloković, 2002). Radi manjka discipline i provođenja vremena s djetetom proces odgoja u obitelji ne odvija se pravilno.

Na pitanje: S obzirom na napretke u znanosti i općenito u novim spoznajama o odgoju, koliko roditelji unapređuju i šire svoje znanje o odgoju? Sudionici su odgovarali:

„Veoma malo. Čini mi se kao da je današnjim roditeljima najvažnije da imaju svoj mir, a ne toliko za odgajanje djece. Najlakše je dati djetetu mobilni telefon i miran si nekoliko sati, nego pronaći neku zanimljivu aktivnost u kojoj bi i oni sami trebali sudjelovati. Jako malo sudjeluju u odgoju svoga djeteta, više ga odgajaju youtube videi i igrice.“

„Jako malo ga šire. I ako išta prouče mislim da traže informacije na krivim mjestima.“

Utjecaj medija i društvenih mreža ne stvara problem samo kod djece koja koriste tehnologiju već i kod roditelja koji o odgoju uče i traže savjete na neprovjerenim mrežnim stranicama umjesto da se savjetuju sa stručnjacima iz područja odgoja i obrazovanja.

U sklopu istraživačkog projekta Sveučilišta u Zadru provedeno je istraživanje „Roditeljstvo danas: iskustva i izazovi“. Jedno od istraživačkih problema bila je i percepcija roditelja o roditeljstvu u prošlosti i danas. Istraživanje je pokazalo kako roditelji smatraju da je roditeljstvo uvijek izazovno a u današnje vrijeme nedostaju autoritet i postavljanje granica. Također, ispitanici ovog istraživanja smatraju da mediji daju zbunjujuće i kontradiktorne savjete za roditelje koji sve više pokušavaju uložiti u svoje roditeljstvo što za njih stvara i veliki pritisak. Osim navedeno, smatraju i da se djeci nameću previsoka očekivanja u ostvarivanju uspjeha i postignuća (Macuka, 2023).

6.7.1.3. Mišljenja učitelja i učiteljica osnovnih škola te stručnih suradnika i suradnica o načinima edukacije o odgoju u školi i njihovim prijedlozima edukacija o odgoju za roditelje

Treći istraživački problem odnosio se vrste i načine na koje se provode edukacije za roditelje o odgoju u školama i koje prijedloge imaju odgojno-obrazovni djelatnici za kvalitetnije načine edukacija roditelja o odgoju svoje djece. Svi su sudionici potvrdili da se u školama gdje rade održavaju radionice, u prosjeku dva do tri puta godišnje, najčešće su odgovarali da se održavaju jednom po polugodištu.

Razlozi održavanja radionica su različiti:

„Radionice se održavaju kako bi educirali roditelje o određenim temama, najčešće su to radionice o pravilnom korištenju medija kod djece te o preventivnim mjerama protiv raznih ovisnosti.“

„Ako se održavaju radionice za roditelje, to su radionice o nasilju na internetu, upotrebi interneta, a rijetko kada o modernom odgoju, nekim načinima primjene i dobrim primjerima.“

Može se zaključiti kako je sadržaj o kojima se na radionicama u školama govori različit. Teme su najčešće nasilje, ovisnost i internetska sigurnost.

Na pitanje kakav je odaziv roditelja na takve edukacije/radionice sudionici su rekli kako jako malo roditelja dolazi na navedene a ponajviše dolaze oni koji zapravo niti nemaju problema i već dovoljno dobro odgajaju svoju djecu. Roditelji koji bi trebali dolaziti se ne odazovu. Troje ispitanika je potvrdilo da se uključi velik broj roditelja na edukacije i radionice. To su potvrdili učitelji iz manjih mjesta.

Edukacije i radionice vode učitelji i učiteljice same, uz njih stručni suradnici ili suradnice. Od vanjskih suradnika radionice i edukacije ili predavanja često znaju voditi djelatnici iz MUP-a Republike Hrvatske, predstavnici raznih udruga na području gdje se nalazi škola i zdravstveni djelatnici.

Osim edukacija i radionica o odgoju postoje i drugi načini na koje ispitanici pokušavaju educirati roditelje o odgoju:

„Najčešće prvo razgovorom a kasnije, ako je potrebno, upućivanjem stručnoj službi.“

„Kroz roditeljske sastanke, informacije, radionice, preko promidžbenih plakata, i ukoliko su događanja van škole, koja se tiče odgoja ih obavijestimo. U Zavodu za javno

zdravstvo imaju psihologa koji vodi radionice i razgovore pa ih i tamo uputimo. Uputimo ih i stručnim suradnicima u školi.“

„Organizacijom radionica ili stručnih predavanja na nivou cijele škole ili na roditeljskim sastancima te individualnim razgovorima roditelja s razrednikom, razrednim vijećem ili stručnom službom škole. Roditeljima koji imaju većih poteškoća s odgojem svog djeteta dajemo savijete i upućujemo ih na adekvatne službe i institucije.“

U školama se provode razni načini osvješćivanja roditelja o odgoju djece. S roditeljima se najčešće prvo razgovara individualno, često su organizirani roditeljski sastanci i radionice.

Na pitanje tko sudjeluje na takvim radionicama i edukacijama od 16 sudionika, 13 je odgovorilo da sudjeluju samo roditelji, bez djece te da se na satovima razrednog odjela i kroz neke druge međupredmetne teme uključuju i djeca u neke od radionica ali na načina da govore o svojim odnosima s roditeljima Na direktan ili indirektan način sudionici tako saznaju malo više o obiteljskom odgoju. Ostalo troje sudionika je reklo kako u nižim razredima sudjeluju samo roditelji a tek kasnije, u višim razredima, se uključuju i djeca koja dođu zajedno s roditeljima.

U zadnjem pitanju sudionici su iznosili svoja mišljenja o tome trebaju i se češće održavati radionice i edukacije i zašto da ili ne. Iznosili su i svoje ideje za uspješnije i kvalitetnije provođenje radionica i edukacija: Smatrate li da bi se trebale češće održavati i ako da, zašto? Na koje načine?

Dvoje ispitanika je smatralo kako se na mjestima gdje rade provodi dovoljno radionica i edukacija a ostali su odgovarali:

„Definitivno bi trebale zbog sve većeg postojanja problema među djecom, ali i većih problema u samim obiteljima. Djeca u većini slučajeva kopiraju svoje roditelje i njihov način odgoja/ponašanja, a ako on nije dobar i kvalitetan, dijete ga istog takvog prikazuje i prema svojim vršnjacima, odnosno drugim učenicima u razredu/školi. Na bilo koji način, bili to razgovori, edukacije, radionice..“

„Zbog užurbanosti modernog načina života treba manji broj radionica, ako su kvalitetne, bit će djelotvornije od više radionica koje su površno organizirane kako bi popunile izvještaj na kraju školske godine. Uvijek se može više, a osobno smatram da radionice u kojima sudjeluju roditelji i djeca imaju bolji i trajniji učinak. Roditelji

učvršćuju svoj odnos s djetetom, a učiteljima je to izvrsna prilika da uoče koji tip roditeljstva primjenjuju.“

„Smatram da bi to trebalo biti često i pod obavezno i da u nižim razredima budu samo roditelji jer su djeca manja a u višim razredima i roditelji i djeca. Uglavnom da makar jednom godišnje sudjeluju i na debati ili kakvoj radionici.“

„Radionice i edukacije bi se trebale češće održavati kako bi se roditelji što više informirali, to primjenjivali i da znaju kako im pružamo pomoć i podršku u odgoju, a ne samo obrazovanju.“

Sudionici istraživanja, osim što smatraju da bi se radionice trebale češće održavati, imaju za prijedloge i odabir boljih tema za radionice. Misle kako bi na radionicama trebali sudjelovati i roditelji i djeca jer bi tad postojala mogućnost da i odgojno-obrazovni djelatnici procjene odgojni stil roditelja i da roditelji shvate kako je škola mjesto na kojem se i odgaja a ne samo obrazuje.

Znanstveno istraživanje Mirjane Knežević – Stavovi roditelja i razrednika o oblicima, učincima i teškoćama partnerskih odnosa između obitelji i škole pokazalo je kako 84,7% roditelja smatra da partnerski odnos roditelja i škole utječe pozitivno na ponašanje njihove djecu. Tek jedan roditelj je smatrao da ne utječe pozitivno a 13,9% roditelja nije bilo odlučno. Ispitani roditelji također smatraju da partnerski odnos škole i roditelja pozitivno utječe na akademski uspjeh djeteta i na partnerski odnos djece i škole ali i emocionalni i socijalni razvoj. Osim roditelja i razrednici smatraju da je partnerski odnos škole i obitelji pozitivnog učinka za djecu (Knežević, 2019).

Kao problem u održavanju radionica sudionici navode i nezainteresiranost roditelja za tematiku odgoja. Sedmero ispitanika je odgovorilo kako je odaziv roditelja na radionice izuzetno slab. Kao prijedloge navode i da se uvede obavezno prisustvovanje na radionicama i edukacijama.

„Mislim da bi se trebalo održavati i češće, ali možda više poraditi na motivaciji roditelja kako bi odaziv bio veći. Bilo bi dobro da se radionice održavaju zajedno s roditeljima i djecom na način da se kroz zajedničke aktivnosti i roditelji i djeca educiraju i usvoje neke nove načine komunikacije u međusobnom odnosu.“

„Trebalo bi radionice i edukacije češće održavati i po meni bi trebale biti obavezne. Nećemo postići mnogo ako tako malo roditelja dolazi. Radionice su dosta dobre jer na taj način roditelji budu informirani o nečemu što ih zanima ili saznaju nešto za što

nemaju koga pitati. Možda bi trebalo omogućiti roditeljima i online radionice kako bi ih vidjeli i poslušali oni roditelji koji zaista ne mogu sudjelovati radi obaveza i na taj način povećati prisustvo roditelja.“

„Smatram da ih ima dovoljno u ponudi i da se održavaju često. Kao problem smatram nezainteresiranost roditelja za dolazak na istu. Smatram da bi trebalo osvijestiti roditelje, motivirati ih pa bi pretpostavljam i dolaznost na radionice/edukacije bila veća.“

„S jedne strane edukacije nikad dosta, još pogotovo ako bi se obrađivale relevantnije teme. S druge, pokazano je da je slab odaziv kakva god tema bila tako da nisam siguran. Ali uglavnom da, čim postoji i manjina koja bi se odazvala onda bi vrijedilo.“

Ostali primjeri oblika suradnje koji mogu postojati između roditelja i škole, prema Pahić, Miljević-Ridički i Vizek Vidović (2010:8) „ Sudjelovanje u raznim društvima ili tečajevima, zajednički izleti roditelja i učenika, pribavljanje edukativnih materijala, rad u ljetnim kampovima, sudjelovanje u različitim izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima, zajednički odlazak u kazalište, kino, na izložbu, poticanje učlanjivanja učenika u knjižnice i sl.“

Esmeralda Sunko je 2008. godine provela istraživanje – Utjecaj provedbe programa za roditelje na njihove stavove o odgoju. Kroz istraživanje su ispitani stavovi roditelja o odgoju i može li se ulaganjem u roditeljstvo utjecati na roditeljsku ulogu u odgoju. Jedna skupina roditelja pohađala je školu djelatnog roditeljstva dok druga skupina nije. Razlika između te dvije skupine je da je druga skupina više okrenuta tradicionalnom načinu odgoja. U takvim obiteljima je i međusobna komunikacija bila lošija i postoji osjećaj nepovjerenja. Roditelji koji nisu sudjelovali poduci također smatraju da djetetove želje i potrebe ne treba poštovati i da ne vole svi roditelji svoju djecu. Također, smatraju i da za probleme unutar obitelji ne bi trebali tražiti pomoć izvana. Ispitanici koji nisu sudjelovali edukaciji o odgoju također pokazuju nadmoć nad djecom i nisu spremni ulagati u svoj odnos sa djetetom (Sunko, 2008.)

Roditeljsko znanje o odgoju i obrazovanju potrebno je širiti i upućivati roditelje na stručne edukacije o odgoju. Takve se mogu provoditi i unutar škole ali i izvan škole na mnoge druge načine. Učitelji i učiteljice te stručni suradnici i suradnice trebaju zagovarati nove oblike odnosa između škola i roditelja. S obzirom na to da neki roditelji ne pokazuju interes za prisustvovanje na radionicama i edukacijama za roditelje u školama, a imaju loš pristup odgoju djeteta, u takvim situacijama smatram da je važno

da se postrože i zakoni koji bi uvjetovali takvim roditeljima da se osvijeste o najprije svom ponašanju na način da se uključi i Centar za socijalnu skrb. Loš odgoj može imati uvelike štetne utjecaje na djetetovo psihičko stanje a ne samo tjelesno.

Zaključak

Na odgoj utječu genetske predispozicije i okolina, a obitelj je osnovna društvena zajednica čije je djelovanje ključno za odgoj djeteta. U obitelji dijete stvara prvu sliku o sebi, razvija se i fizički ali i psihički. Razvijaju se djetetove socijalne vještine i intelektualnost. Od velike je uloge za odgoj odnos između roditelja i stil odgoja kojeg roditelji primjenjuju. Utjecaji ovih čimbenika od velike su važnosti za cjelokupnu budućnost društva.

Dijete se treba odgajati u obitelji koja mu pruža potporu, ljubav i toplinu kako bi se razvilo u samopouzdanu i samoprihvaćenu osobu. Roditelji moraju biti svjesni svojih mogućnosti za odgoj djeteta, od materijalnih i financijskih mogućnosti pa sve do vlastite slike koje roditelji o sebi imaju. Roditelj koji radi na osobnom rastu i razvoju može odgojiti takvu osobu. Trebaju biti svjesni svojeg djetinjstva i odgoja kojeg su proživjeli te prošlosti koju sa sobom nose jer je odgoj generacijska pojava.

Novi izazovi s kojima se roditelji susreću u novije vrijeme su omogućen pristup medijima, društvenim mrežama i tehnologiji čija uloga može biti nepogodna za odgoj i razvoj djeteta. Osim toga i roditeljske uloge su drugačije pa u današnje vrijeme osim očeva rade i majke te je sve manje vremena koje roditelji mogu kvalitetno provoditi sa svojom djecom. Obitelj živi i u sve manjim zajednicama pa je osim obitelji u odgoj djece uključeno još subjekata – predškolske ustanove, škole, sportske organizacije, kulturne i društvene udruge ako djeca pohađaju izvannastavne i izvanškolske aktivnosti.

Škola kao odgojno-obrazovna ustanova ima znatan utjecaj ne samo na obrazovanje već i na odgoj djece. Intervencijama u odnosima između roditelja i djece može se ukazati na propuste ili nedostatke koji su nastali tijekom obiteljskog odgoja.

Tijekom obaveznog obrazovanja u Republici Hrvatskoj ne postoji sadržaj koji buduće roditelje podučava o odgoju ali uvođenjem međupredmetne teme osobni i socijalni razvoj otvara se mogućnost i put ka osvješćivanju budućih roditelja u njihove slike o sebi i sebi u društvu. To je jedna od dobrih pretpostavki i temelja za učenje o odgoju.

Prema provedenom istraživanju možemo zaključiti kako su učitelji, učiteljice i stručni suradnici i suradnice uvijek voljni pomoći roditeljima u odgoju i stalo im je do njihovih učenika. Uvijek će se truditi uspostaviti dobar, pozitivan i kvalitetan odnos sa

roditeljima. Jer kada je škola otvorena za suradnički odnos s roditeljima to predstavlja veliku dobrobit za dijete.

Popis literature:

Coloroso, B. (2007.) *Disciplina sa srcem!*. Lekenik: Ostvarenje.

Čudina-Obradović, M. I Obradović J. (2006). *Psihologija braka i obitelji*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga

Faber, A. I . Mazlish, E. (2019). *Kako govoriti da bi djeca čula i kako ih slušati da bi nam govorila*. Lekenik: Ostvarenje

Hercigonja, Z. (2020). Roditelji i nastavnici – odgojni partneri, *Varaždinski učitelj*, 3(3), 44-55.

Juul, J. (2006). *Kako s ljubavlju reći ne*. Split: Harfa

Juul, J. i Jensen, H. (2019). *Od poslušnosti do odgovornosti – Kako ravnodostojanstvo uspijeva u školi*. Split: Harfa.

Knežević, M. (2019). Stavovi roditelja i razrednika o oblicima, učincima i teškoćama partnerskih odnosa između obitelji i škole. *Život i škola*, LXV(1-2), 143-157.

Longo, I. (2001). *Roditeljstvo se može učiti*. Zagreb: Alinea.

Longo, I. (2016). *Roditelj – graditelj odnosa*. Zagreb: Alinea.

Ljubetić, M. (2007). *Biti kompetentan roditelj*. Zagreb: Mali profesor.

Ljubetić, M. (2014). *Od suradnje do partnerstva*. Zagreb: Element.

Macuka, I., Petani, R., i Reić Ercegovac, I. (2023). U razgovoru s roditeljima: kvalitativna analiza izazova roditelja djece različite dobi, *Društvena istraživanja*, 32(2), 347-365.

Maleš, D. (1993). *Škola - roditelji – djeca*. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Martinko, J. (2012). *Radionica – metoda interaktivnog učenja i poučavanja odraslih*. Zagreb: Hrvatsko andragoško društvo.

Morin, A. (2014). *13 stvari koje mentalno jaki roditelji ne čine*. Zagreb: Profil.

Pahić, T., Miljević-Riđički, R., i Vizek Vidović, V. (2010). Uključenost roditelja u život škole: percepcija roditelja opće populacije i predstavnika roditelja u školskim tijelima, *Odgojne znanosti*, 12(2(20)), 329-346.

Rosić, V., Zloković, J. (2002). *Prilozi obiteljskoj pedagogiji*. Rijeka: Graftrade.

Slunjski, E. (2013). *Kako djetetu pomoći da... stječe prijatelje i razvija socijalne vještine*. Zagreb: Element.

Sophy, C. (2022). *Obiteljske vrijednosti*. Zagreb: Stilus knjiga.

Stevanović, M. (2000). *Obiteljska pedagogija*. Varaždinske Toplice: Tonimir.

Stevanović, M. (2002). *Pedagogija*. Varaždinske toplice: Tonimir.

Sunko, E. (2008). Utjecaj provedbe programa za roditelje na njihove stavove o odgoju, *Odgojne znanosti*, 10(2(16)), 383-401.

Vukasović, A. (2001). *Pedagogija*. Zagreb: Trgotisak-M.

Whitaker, T. (2020). *Što sjajni učitelji rade drukčije*. Zagreb: Školska knjiga.

Mrežne stranice:

Hrvatska enciklopedija <https://www.enciklopedija.hr/clanak/obitelji> [Pristupljeno: 23. svibnja 2024.]

Internetska stranica Centra za edukaciju i savjetovanje Sunce, <https://www.ti-si-sunce.hr/fit-obitelj-za-djecu-i-roditelje/> [Pristupljeno 29. kolovoza 2024.]

Internetska stranica Hrvatske udruge radnih terapeuta, <https://www.hurt.hr/nauciti-se-igrati-za-roditelje-trening-trenera/>, [Pristupljeno 29. kolovoza 2024.]

Internetska stranica Društva za psihološku pomoć, <https://dpp.hr/obiteljsko-savjetovanje/>, [Pristupljeno 29. kolovoza 2024.]

Internetska stranica izdavačke kuće Harfa, <https://harfa.hr/>, [Pristupljeno 12.09.2024.]

Internetska stranica Pučkog otvorenog učilišta Korak po korak, <https://www.korakpokorak.hr/projekti> [Pristupljeno 12.09.2024.]

Internetska stranica udruge Roda, <https://www.roda.hr/portal/roditeljstvo/>, [Pristupljeno 29. kolovoza 2024.]

Internetska stranica Unicefa, <https://donacije.unicef.hr/jednokratno/mentalno-zdravlje>, [Pristupljeno 29. kolovoza 2024.]

Internetska stranica savjetnice za odgoj, Martine Sokač <https://savjetnicazaodgoj.mailerpage.com/>, [Pristupljeno 31. kolovoza 2024.]

Internetska stranica savjetnice za odgoj, Tatjane Hrvatin Šimičić, <https://tanja.hr/moja-prica/>, [Pristupljeno 31. kolovoza 2024.]

Internetska stranica savjetnice za odgoj, Glorije Peranić, <https://edukatoricazaodgoj.com/#o-meni>, [Pristupljeno 31. kolovoza 2024.]

Narodne novine (2010.) *Ustav Republike Hrvatske* <https://www.zakon.hr/z/94/Ustav-Republike-Hrvatske> [Pristupljeno: 23. lipnja 2024.]

POPIS TABLICA:

Tablica 1. Klasifikacija roditeljskih stilova (Santrock, 1997), LJUBETIĆ, M. (2007). Biti kompetentan roditelj. Zagreb: Mali profesor.

Prilozi

PRILOG 1. Informirani pristanak i pitanja za intervju:

INFORMIRANI PRISTANAK ZA SUDJELOVANJE U ISTRAŽIVANJU

Tijekom istraživačkog postupka od vas će se tražiti da ispunite upitnik koji sadrži pitanja o neprimjerenim načinima odgoja u obitelji, o usporedbi tradicionalnog i modernog odgoja u obitelji o načinima edukacije roditelja o odgoju u školi i o prijedlozima edukacija o odgoju za roditelje u sklopu diplomskog rada Škola za roditelje – dobrobit za dijete. U upitnik su uključena i neka pitanja o vašim općim demografskim podacima, međutim podatak o vašem imenu se u upitniku od vas nigdje ne traži. Molimo da na pitanja odgovarate što spontanije i što iskrenije možete te da ne izostavite niti jedno pitanje. No ako odlučite da na neka pitanja ne želite odgovoriti to ne morate učiniti i za to nećete snositi nikakve posljedice. Ako nastavite s ispunjavanjem upitnika, potvrđujete da ste informirani o istraživanju i da pristajete sudjelovati u njemu.

Pitanja za intervju

Opći podatci:

Spol:

Godine radnog staža:

Mjesto gdje se nalazi škola:

1. Jeste li tijekom rada u školi imali situacije u kojima se jasno vidjelo da je potrebna Vaša reakcija u kojoj nekome od roditelja trebate ukazati na to da se taj/ta učenik/učenica/dijete odgaja na neprimjeren način? Možete li opisati jednu ili dvije takve situacije?
2. Što roditelji poduzimaju i kakav je njihov odgovor tijekom takvih Vaših napomena/razgovora?
3. Kakav je današnji „moderan“ odgoj u usporedbi s „tradicionalnim“ odgojem? Znaju li ga roditelji/odgajatelji primjenjivati na ispravan način?
4. S obzirom na napretke u znanosti i općenito u novim spoznajama o odgoju, koliko roditelji unapređuju i šire svoje znanje o odgoju?
5. Održavaju li se u školi u kojoj radite radionice/edukacije za roditelje i koliko često?
6. Koji je razlog održavanja edukacija/radionica?
7. Kakav je odaziv roditelja na takve edukacije/radionice?
8. Tko vodi edukacije/radionice?
9. Na koje sve načine pokušavate educirati roditelje o odgoju?
10. Prisustvuju li na tim radionicama/edukacijama samo roditelji ili roditelji i djeca?
11. Smatrate li da bi se trebale češće održavati i ako da, zašto? Na koje načine?

PRILOG 2.: Odluka o etičnosti istraživanja

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Povjerenstvo za procjenu etičnosti istraživanja

ODLUKA O ETIČNOSTI ISTRAŽIVANJA

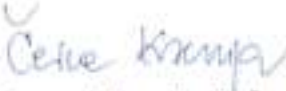
Naziv istraživanja:	Istraživanje o mogućnostima edukacije roditelja o odgoju djece
Voditelj/voditeljica istraživanja (odgovorna osoba):	Katerina Pehar Buršić
E-mail adresa voditelja/voditeljice istraživanja:	kpehar@unipu.hr
Institucija/organizacija koja provodi istraživanje:	SID u Puli, FOOZ

Predloženi nacrt istraživanja:

- 1) odobrava se kao etički prihvatljiv
- 2) predlažu se sljedeće dorade da bude etički prihvatljiv:

Članice povjerenstva:

1. prof. dr. sc. Iva Blažević

2. izv. prof. dr. sc. Ksenija Černe

3. doc. dr. sc. Marlena Plavšić

Datum zaprimanja zamolbe: 23. 7. 2024.
Datum donošenja odluke: 26. 7. 2024.
Datum slanja obavijesti: 26. 7. 2024.

Sažetak

Odgoj i obrazovanje usko su povezani i odgoj je tijekom obrazovanja neizostavan. Obiteljski odgoj je od velike važnosti za dijete, ali isto tako i uključivanje škole u odgoj u obitelji može biti od velike uloge za dijete. Razni su načini na koje škola može uključiti roditelje u širenje znanja o odgoju – od individualnih razgovora, roditeljskih sastanaka, radionica za roditelje pa sve do edukacija za roditelje koje se održavaju izvan škole. Istraživanjem u sklopu ovog diplomskog rada ispitano je mišljenje učitelja, učiteljica, stručnih suradnica i suradnika o neprimjerenim načinima odgoja u obitelji, o usporedbi tradicionalnog i modernog odgoja u obitelji i o odgoju u školi i njihovim prijedlozima edukacija o odgoju za roditelje. Iskustva odgojno-obrazovnih djelatnika u radu s roditeljima su različita, ali je zajedničko to da su uvijek otvoreni za suradnju s roditeljima i njihovo unaprjeđenje i širenje znanja o odgoju a ne samo obrazovanju. Ispitani odgojno-obrazovni djelatnici smatraju da je njihova suradnja s roditeljima važna i da bi roditelji trebali više učiti o odgoju iz provjerenih izvora i od stručnjaka iz područja odgoja i obrazovanja.

Ključni pojmovi: Odgoj, obitelj, obiteljski odgoj, roditeljstvo, edukacije za roditelje

Summary

Education and schooling are closely related and education is indispensable during the school. Family upbringing is of great importance for a child, but the involvement of the school in family upbringing can also be of great importance for the child. There are various ways in which the school can involve parents in the dissemination of knowledge about upbringing – from individual conversations, parent meetings, workshops for parents to training for parents held outside the school. The research as part of this diploma thesis examines the opinion of teachers, professional associates about inappropriate methods of upbringing in the family, about the comparison of traditional and modern upbringing in the family and about upbringing at school and their suggestions for education about upbringing for parents. The experiences of educational workers in working with parents are different, but they have in common that they are always open for cooperation with parents, their improvement and dissemination of knowledge about upbringing and not only education. The surveyed educators believe that their cooperation with parents is important and that parents should learn more about education from proven sources and from experts in the field of education.

Key terms: education, family, family upbringing, parenting, education for parents